

Május 2007

Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak a neoliberalizmussal szemben? A kolumbiai alkotmánybíróság esete

Maria Paula Sáfrány

Kövesse ezt és további munkáit a következő címen: <https://digitalcommons.law.seattleu.edu/sjsj>

Ajánlott idézet

Sáfrány, Maria Paula (2007) "Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak a neoliberalizmussal szemben? A kolumbiai alkotmánybíróság esete", *Seattle Journal for Social Justice*: Vol. 5

: Iss. 2 , Cikk 27.

Elérhető a következő címen: <https://digitalcommons.law.seattleu.edu/sjsj/vol5/iss2/27>

Ezt a cikket a Seattle University School of Law Digital Commons hallgatói kiadványai és programjai ingyenesen és szabadon hozzáférhetővé teszik. A cikket a Seattle University School of Law Digital Commons egyik felhatalmazott szerkesztője fogadta el a Seattle Journal for Social Justice című folyóiratba való felvételre. További információért kérjük, forduljon a coteconor@seattleu.edu címre.

Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak a neoliberalizmussal szemben? Az Európai Bíróság esete Kolumbiai Alkotmánybíróság

Maria Paula Saffon¹

I. BEVEZETÉS

A. A neoliberális politikák és a szociális jogok védelmének paradox kiterjesztése

Az elmúlt évtizedekben a neoliberális gazdaságpolitikák² világszerte elterjedtek, miközben a szociális jogokat³ a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek elkezdték erőteljesen védeni. E két egymással versengő jelenség párhuzamos létezése nagy paradoxont jelent. A neoliberális eszmék és politikák, valamint az egyéb egalitárius liberális demokratikus álláspontok közötti töréspontot kétségkívül a szociális jogok védelméről szóló vita jelenti. Az igazságtalannak, tekintélyelvűnek és hatástalannak tekintett szociális jogvédelmet a filozófiai, klasszikus közgazdasági és intézményi nézőpontokból érkező neoliberális teoretikusok erősen bírálják. Ezeknek a különböző nézőpontoknak van egy közös nézete: a szociális jogok védelme nagyban akadályozza a polgári jogok, a szabad piac és a gazdasági fejlődés garantálását.⁴

Egy olyan időszakban, amikor a neoliberalizmus győzedelmeskedni látszik, furcsa, hogy az egyik tendencia, amely hevesen szembeszáll vele, ilyen lendületet kapott. Az 1970-es évek vége óta, és az 1980-as és 1990-es években beláthatatlan jelentőséggel bírt, a szociális jogokat a világ számos országában erőteljesen védik.⁵ Ez a védelem a kérdéssel foglalkozó nemzetközi szerződések⁶ alkalmazása, valamint számos nemzeti bíróság progresszív aktivizmusa⁷ révén vált lehetővé.⁸ Ugyanakkor azonban a neoliberális politikák ugyanakkor a

nemzetközi szervezetek égisze alatt,⁹ és a nemzeti kormányok üdvözölték.¹⁰

A szociális jogok erőteljes bírósági védelme reakcióként jelenik meg a neoliberalizmus által javasolt politikák ellen, amelyek veszélyeztetik az 1940-es, 1950-es és 1960-as években elért szociális vívmányokat.¹¹ Ezekben az időkben - a jóléti állam és az állami újraelosztó politikák fénykorában - a politikai és közigazgatási hatalom, nem pedig a bírák vállalták magukra a szociális jogok védelmét.¹² Ezzel szemben jelenleg a politikai és közigazgatási erők az újraelosztó politikák lebontása mellett érvelnek, míg a bírák hevesen amellett érvelnek, hogy a szociális jogokat a törvény előtt is meg kell védeni.¹³

B. A szociális jogok védelme: Az emancipáció eszköze vagy legitimációs taktika?

Ami különösen paradoxnak tűnik a neoliberális stratégiák előrehaladása és a szociális jogokkal kapcsolatos bírói aktivizmus közötti feszültségben, az az állami szereplők részvétele mindkét oldalon: egyrészt a törvényhozó és végrehajtó hatalom, másrészt a bírói hatalom. A jog és a társadalmi emancipáció közötti kapcsolat elemzése során¹⁴ ez a feszültség kétféleképpen értelmezhető: egyrészt az igazságszolgáltatás valódi ellenállásaként a többi közhatalom által előterjesztett stratégiákkal szemben, másrészt a neoliberális politikák legitimációs taktikájaként. Az első értelmezés szerint a szociális jogok védelmét övező feszültség a globalizációs mozgalmak összecsapása miatt áll fenn. Ezek az elemzések két különböző, egymással szemben álló globalizációs mozgalom létezését írják le: az első a hegemon globalizáció, amely a neoliberális eszméket és politikákat propagálja,¹⁵ a második pedig az ellenhegemon globalizáció, amely olyan ideológiai és politikai projekteket fog össze, amelyek a neoliberális eszmék és politikák ellen próbálnak fellépni.¹⁶ Az igazságszolgáltatásról mint a más közhatalmakkal szembeni ellenállás legitim formájáról való gondolkodás ez utóbbi mozgalomba illeszkedik. A szociális jogokkal kapcsolatos bírói aktivizmus a globalizációelemzés szemszögéből nézve egy olyan

ellenhegemón hatalom, amely a globális gazdaság kontextusában a társadalmi igazságosságért küzd. Ezt a neoliberalizmus előretörésével és annak következményeivel - a piaci deregulációval, valamint a polgári és politikai jogok hangsúlyozásával, mint az egyetlen olyan jogokkal, amelyek megérdemlik az állam védelmét - szembeni jogi korlátok felállításával teszi. A szociális jogok védelme állandó állami újraelosztó politikát igényel, ami ellentétes a neoliberális logikával, és ami ellen a neoliberálisok kifejezetten harcoltak. Következésképpen a szociális jogok védelme a neoliberalizmussal szembeni ellenállás első számú példájává válhat.

A második értelmezés kritikusan elemzi a bírói hatalmat mint a neoliberális stratégiák legitimálásának funkcionális apparátusát és eszközét.¹⁷ Ebből a szempontból a szociális jogok bírósági védelme azt a benyomást kelti, hogy a neoliberalizmus nem fogja akadályozni a társadalmi befogadás elérését vagy az egyenlőtlenség elleni küzdelmet. Ez a nézőpont azonban nem ismeri el, hogy a szociális jogok bírósági védelme nem teszi lehetővé e jogok teljes körű biztosítását, és nem gátolja a neoliberális politikák előrehaladását. Ennek megfelelően a szociális jogok védelme értelmetlen jogi győzelmek elismerésére korlátozódna, ami nem jelentene valódi kihívást a neoliberalizmussal szemben. Ráadásul ezek a győzelmek azzal a perverz hatással járnának, hogy a jogi stratégiára helyezett hangsúly révén elterelnék a figyelmet a valódi politikai és ellenhegemón küzdelemről, amely ellenállhatna a neoliberalizmusnak. Így ez a perspektíva távolról sem ellenhegemón, hanem azt feltételezi, hogy a szociális jogok védelme a neoliberális értelemben vett hegemón globalizáció fontos részévé válna.

C. A kompromisszumos elmélet: A neoliberális politikákkal szembeni hatékony, de korlátozott ellenállás megtalálása az igazságszolgáltatáson keresztül

Lehetséges egy olyan kompromisszumos elmélet¹⁸, amely a korábban ismertetett két értelmezés között helyezkedik el. Ezen elmélet szerint a szociális jogok progresszív bírói védelme hatékony ellenállást jelent a neoliberális politikák előrehaladásával szemben. Mindazonáltal ennek a hatásai

az ellenállás, ha egyenként vizsgáljuk, csak részleges. A bírósági védelem korlátozott hatékonyságának leküzdése érdekében a szociális jogok védelmére a jogi szférán túlmutató stratégiát kell kidolgozni, amelyet a nem bírósági közszereplők és a népi társadalmi mozgalmak valósítanak meg.

A szociális jogok bírósági védelme képes jelentős korlátokat szabni a neoliberalis politikák fejlődésének, ami az ellenhegemón globalizációs projekt fontos eredményének tekinthető.¹⁹ Egy szélesebb körű ellenhegemón stratégia hiányában azonban a bírói hatalomnak önmagában nehéz megakadályoznia a neoliberalizmus előretörését. Valójában egy hatékony ellenhegemón stratégia megkövetelné a szociális jogok igazságügyi védelmének támogatását mind a de facto, mind a politikai hatalom részéről nemzeti és nemzetközi kontextusban. Ezen túlmenően a stratégiának foglalkoznia kellene a jogvédelemnek a küzdelem más, a jogi területen túli területeire (azaz a politikai szintre) való átvitelével. A kolumbiai alkotmánybíróság (CCC) által a szociális jogokkal kapcsolatban kifejtett bírósági progresszív aktivizmus jó példa ennek az értelmezésnek a plauzibilitására.

D. A kompromisszumos elmélet illusztrálása: A kolumbiai alkotmánybíróság tapasztalatai

A 1991. CCC létrehozása óta aktívan és fokozatosan védi a szociális jogok védelmét olyan területeken, mint az egészségügy, a munka, a szociális biztonság, az oktatás és a lakhatás. Törekvései hatékony ellenállást jelentettek a Kolumbiában végrehajtott neoliberális politikákkal szemben. Ezek a politikák fejlesztették ki a kolumbiai alkotmányban szereplő neoliberális gazdasági záradékokat, amelyek ellentétben állnak az alkotmány szövegében foglalt szociális ígéretekkel.²⁰ A gazdasági liberalizáció stratégiája révén és a nemzetközi ügynökségek támogatásával a kolumbiai kormány bizonyos alkotmányos záradékok neoliberális irányultságát előnyben részesítette az alkotmány jogokon alapuló általános irányultságával szemben.²¹ Ezzel szemben a CCC hangsúlyozta a

az alkotmányos jogok, az emberi méltóság, a társadalmi befogadás és az egyenlőség védelmét, és ezért konkrét, jelentős korlátozásokat szabott a neoliberális politikáknak.

Mindazonáltal a CCC e területeken hozott határozatai a szociális jogok egyéni védelmére összpontosítanak. A CCC által a neoliberalizmus előretörésének szabott korlátok középpontjában az állt, hogy elkerüljék a szociális jogok alapvető tartalmának megsemmisítését. Ennek megfelelően a CCC határozatai nem túl törékeny korlátokat állítottak a neoliberális politikák elé; a határozatok azonban nem léptek túl ezen, mivel nem támadták mélyrehatóan ezeket a politikákat. Következésképpen a CCC határozatai semmilyen módon nem akadályozták meg a neoliberális állami politikák alapvető átalakítását Kolumbiában, és nem jelentettek valódi kihívást ezekkel a politikákkal szemben globális szinten.

Igazság szerint az igazságszolgáltatásra vonatkozó különböző korlátozások miatt a helyzet nem is lehetne más vagy jobb. Kolumbiában az a probléma, hogy a szociális jogok védelméért folytatott küzdelem, amelyet a CCC megkezdett, többnyire magányos és elszigetelt küzdelem volt. A civil társadalomból és a tudományos életből érkező néhány hangot leszámítva, amelyek lelkesedéssel fogadják a CCC e kérdésekkel kapcsolatos munkáját, a törvényhozó és végrehajtó hatalom határozottan védi és erőteljesen támogatja a neoliberális politikákat.²² Valójában ezek a hatalmak a CCC tevékenységét a neoliberális politikák megvalósításának akadályaként fogják fel,²³ amelyekről azt állítják, hogy demokratikus jellemzőkkel és a társadalom bizonyos szektorainak széles körű támogatásával rendelkeznek.²⁴ Továbbá, a törvényhozó és végrehajtó hatalmak neoliberális politikák védelmezése a szélesebb körű globalizációs projekt miatt nyer erőt, amelyet a de facto nemzetközi hatalmak ösztönöznek és részben támogatnak.²⁵

A neoliberális politikák kolumbiai végrehajtását támogató állami és nemzetközi erők egyre konszolidáltabb koalíciójával szemben a CCC szociális jogokkal kapcsolatos döntései aligha tudtak érdemi akadályt gördíteni a neoliberalizmus előretörése elé. Ez az értékelés semmiképpen sem az alkotmánybíróságok általános vagy a CCC konkrét kritikája.

538 SEATTLE-I FOLYÓIRAT A TÁRSADALMI
IGAZSÁGSÁGÉRT
Egyszerűen csak figyelmeztetésnek szánjuk a

A SZABADKERESKEDELEM ELMÉLETÉNEK KRITIKAI
VIZSGÁLATA

a neoliberalizmus kritikussai által a szociális jogok tekintetében a progresszív bírói aktivizmusba vetett esetleges túlértékelés és túlzott remény. A bírói hatalom mint társadalmi emancipációs mechanizmus cselekvési területe ugyanis önmagában véve korlátozott. Azonban, még ha a szociális jogok bírósági védelme önmagában nem is elegendő a neoliberais stratégiák előrehaladásának megakadályozásához, fontos akadálya annak, hogy a neoliberais stratégiák ne vezessenek az emberek jogainak teljes megsemmisítéséhez.

Továbbá, bár a szociális jogok védelme jelenleg nem jelent hatékony ellenhegemón stratégiát, Kolumbiában alapot és motivációt jelenthet egy ilyen stratégia kialakításához. A szociális jogok egy olyan politikai és társadalmi mozgalom²⁶ szimbólumává válhatnak, amely nyíltabban bírálja a neoliberais politikák válogatás nélküli előretörését, és a gazdasági fejlődés és a globalizáció alternatív modelljéért küzd. Bár a jelenlegi kolumbiai valóságban egy neoliberaisellenes társadalmi és politikai mozgalom megszilárdulása meglehetősen távolinak tűnik, tekintve a politikai és a tényleges hatalmaknak a neoliberalizmus fejlődését támogató igazodását,²⁷ ezt nem lehet elérhetetlennek tekinteni. Az első lépés - egy döntő fontosságú lépés - egy ellenhegemón stratégia kialakításában és végrehajtásában az, hogy a szociális jogok bírósági védelmét a neoliberais előretöréssel szembeni hatékony, bár részleges ellenállásnak tekintjük.

Így a szociális jogok jogi védelme, mint az igazságosság, az egyenlőség és a társadalmi befogadás elérésének eszköze fontos, de önmagában nem elegendő. Csak akkor lehet hosszú távú, strukturális ellenhegemón hatása, ha egy szélesebb körű politikai, társadalmi és gazdasági stratégia részeként fogjuk fel, amely a neoliberais modell ellen küzd. Valójában ennek a szélesebb körű ellenhegemón stratégiának kellene a jogi stratégia általános keretét és forrását szolgálnia. Ezen túlmenően a szélesebb körű ellenhegemón stratégia a jogi stratégiát erősítené azáltal, hogy a jogi szférán kívüli általános stratégiai célokat valósítana meg.

A CCC beavatkozásának esete a szociális jogok terén általában, és különösen az egészségügyi és munkajogok terén, bizonyítja az alábbiak részleges hatékonyságát

az igazságszolgáltatás ellenállása a neoliberális politikákkal szemben. A következő részben azt a kontextust tárgyalom, amelyben a CCC létrejött és az elmúlt tizenöt év során tevékenykedett, hogy meghatározhassam azokat a politikai és intézményi elemeket, amelyek befolyásolhatták a szociális jogok védelmével kapcsolatos progresszív aktivizmusát. Ezután két konkrét példát tárgyalok - az egészségügyi és a munkajogokat -, amelyek azt illusztrálják, hogy a CCC a szociális jogok erőteljes védelmével miként állt ellen a neoliberális politikának. Mind az egészségügy, mind a munkajogok esetében feszültségek vannak a neoliberális politikák - amelyeket az elmúlt évtizedekben Kolumbiában a közegészségügy és a munkajog területén hajtottak végre - és a CCC által e kérdésekben hozott progresszív döntések között. E feszültségek elemzéséből kiderül, hogy bár ezek a bírósági határozatok hatékony korlátokat szabtak a neoliberális politikáknak e kérdésekben, nem támadták meg e politikák lényegét. Ez részben annak köszönhető, hogy a CCC a döntéseit azokra a kérdésekre korlátozta, amelyek nem jelentenek strukturális kihívást a neoliberalizmus számára, valamint annak, hogy a CCC nem kapott támogatást a politikai és tényleges hatalomtól. Végezetül, befejezőként a neoliberalizmussal szembeni ellenhegemon hatalomként a CCC e kérdésekben hozott döntéseinek korlátait és lehetőségeit vitatom meg.

II. KEDVEZŐ TÁRSADALMI-JOGI KÖRNYEZET A SZOCIÁLIS JOGOK BÍRÓSÁGI VÉDELMEHEZ²⁸

A szociális jogok bírósági védelmének megjelenése Kolumbiában a nemzeti alkotmány módosításával és a bírósági aktivizmust ösztönző, hozzáférhető igazságszolgáltatási rendszer létrehozásával történt. A szociális jogok bírósági védelme csak az Alkotmány 1991 kihirdetésével vált lehetővé Kolumbiában, amely a gazdag Jogok Chartájának részeként új szociális, gazdasági és kulturális jogokat foglalt magában.²⁹ Emellett létrehozta az Alkotmánybíróságot, mint olyan intézményt, amely kifejezetten az alkotmány értelmezésével és az alapvető jogok védelmével foglalkozik.³⁰ A Legfelsőbb Bírósággal, a bírósági felülvizsgálat folytatásáért felelős korábbi intézménnyel ellentétben a CCC progresszív

aktivizmus, nemcsak a szociális jogok, hanem az alkotmányjog számos más területe tekintetében is.³¹ Ez a progresszív aktivizmus több kontextuális elem eredménye volt, de leginkább az alkotmányszöveg széleskörűségének eredménye a jogok³² és a védő igazságszolgáltatási mechanizmusok létrehozása tekintetében.³³ Ez a társadalmi mozgalmak és a politikai képviselő növekvő gyengeségének következménye is volt Kolumbiában.³⁴

A. Az alkotmányos tartalom szerepe a progresszív aktivizmusban

A CCC progresszív aktivizmusa először is magának az Alkotmánynak a tartalmával és azzal a kontextussal magyarázható, amelyben az Alkotmányt elfogadták. Az előző alkotmánnyal szöges ellentétben az alkotmány az egyéni, társadalmi és kollektív jogok gazdag tárházát foglalta 1991magában,³⁵ amelyhez az igazságszolgáltatás által történő közvetlen érvényesítésük hatékony mechanizmusai társultak.³⁶ Ez azzal a kontextussal magyarázható, amelyben az Alkotmányt 1991 elfogadták, és így a benne foglalt ideológiai irányzatokkal is. Ahelyett, hogy egy diadalmas forradalom terméke lett volna, az 1991-es alkotmány egy olyan konszenzusos erőfeszítés eredménye volt, amely a demokrácia kiszélesítésével igyekezett szembeszállni a politikai korrupció és erőszak ellenséges környezetével.³⁷ Ez azért következett be, mert számos, hagyományosan kirekesztett társadalmi és politikai réteg részt vehetett az Alkotmányozó Gyűlésben, például a leszerelt gerillacsoportok tagjai, a vallási és politikai kisebbségek, az őslakos közösségek és a diákmozgalmak.³⁸

Az Alkotmányozó Gyűlés változatos összetétele azt a vágyat mutatta, hogy megváltoztassák az ország társadalmi modelljét, és különösen azt, hogy az állam jóléti feladatok előírásával befogadóbb társadalmat hozzanak létre és társadalmi igazságosságot teremtsenek. Ezek a törekvések részben egy széles körű jogharmonizáció megalkotásával valósultak meg, amely nemcsak polgári és politikai jogokat, hanem szociális, gazdasági, kulturális és kollektív jogokat is tartalmaz.³⁹ Emellett az igazságosabb társadalom elérésének célja alkotmányos rendelkezéseken keresztül valósult meg, amelyek a széles körben elismert alkotmányos jogok közvetlen alkalmazhatóságával foglalkoztak.⁴⁰ Valóban, azzal a komoly szándékkal,

542 SEATTLE-I FOLYÓIRAT A TÁRSADALMI
IGAZSÁGSÁGÉRT

A SZABADKERESKEDELEM ELMÉLETÉNEK KRITIKAI
VIZSGÁLATA

Az Alkotmány kimondja, hogy a jogok hatékony normák, nem pedig pusztán politikai kompromisszumok - ahogyan 1991 előtt értelmezték őket -, és számos ilyen jog közvetlenül érvényesíthető⁴¹, és nem függeszthető fel ostromállapotok idején.⁴² Azt is rögzíti, hogy a kolumbiai állam által ratifikált emberi jogi szerződések ugyanúgy jogilag kötelező erejűek, mint az alkotmányos jogok.⁴³ Továbbá, ami a szociális jogokat illeti, az alkotmány kifejezetten szubjektív és kikényszeríthető jogként ismeri el őket, és így az állam számára korrelatív kötelezettséget állapít meg ezek kielégítésére.⁴⁴

Az alkotmányos jogok hatékonyságát nem egyszerűen a közvetlen érvényesíthetőségükről szóló nyilatkozatok garantálták, hanem egy olyan alkotmányos eljárásrend is, amely az alkotmányos igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést egyszerű, megfizethető és hozzáférhető törekvéssé teszi.⁴⁵ Az 1991-es alkotmány ugyanis létrehozta a *tutela* kereset lehetőségét, amely lehetővé teszi, hogy bármely személy az ország bármely bírójától kérje alapvető jogainak védelmét, ha azokat egy állami intézmény vagy egy bizonyos, erőfölényben lévő pozíciót betöltő személy tevékenysége vagy mulasztása sérti vagy fenyegeti.⁴⁶ Mivel a *tutela* kereset felmenti a polgárokat a jogi igény⁴⁷ érvényesítéséhez szükséges különleges előfeltételek teljesítése alól (valójában a *tutela* keresetet még csak meg sem kell írni⁴⁸), viszonylag könnyű bárki számára, hogy panaszát alkotmányos kérdéssé alakítsa át. Ráadásul a bírácnak a *tutela* keresetekről minden más jogi igényt megelőzően kell döntenük, ezért ezekről a keresetekről rövid időn belül döntenek.⁴⁹ Így a *tutela* keresetek az átlagpolgárok számára hozzáférhető és olcsó mechanizmust biztosítanak az alapvető jogok megsértésének megtámadására.⁵⁰

A *tutela*-eljárás mellett az alapvető jogok megőrzését az is biztosítja, hogy a CCC jogosult bármely bíró *tutela*-határozatát megsemmisíteni.⁵¹ Ez a hatáskör abban áll, hogy a CCC egyfajta certiorari útján felülvizsgálja mindazokat a *tutela*-ítéleteket, amelyek mérlegelési jogköre szerint érdemesek a kimondásra.⁵² Ezen túlmenően a CCC-nek az összes többi kolumbiai bíró ítéletének megsemmisítésére vagy módosítására vonatkozó hatásköre lehetővé teszi a polgárok számára, hogy a bírói döntésekkel

544 SEATTLE-I FOLYÓIRAT A TÁRSADALMI
IGAZSÁGSÁGOS *tutela* kereteket nyújtsanak be - még a más felsőbb
kapcsolatos bíróságoktól származó döntésekkel kapcsolatban is -.

olyan bíróságok, mint a Legfelsőbb Bíróság és az Államtanács, amelyek súlyosan és kirívóan megsértik az alapvető jogot.⁵³ Ezeknek a tutela-pereknek az ítéleteit végül a CCC felülvizsgálhatja, amely így az alkotmányos vitát lezárhatja, és következésképpen az ország összes bírója felett elnökölhet az alkotmányos ügyekben.⁵⁴

Ezen túlmenően a CCC hatásköre nem korlátozódik a *gyámsági* intézkedésekre. Az alkotmánybíróság bírósági felülvizsgálatot is gyakorol a "közjogi alkotmányellenességi keresetek" elbírálására vonatkozó kizárólagos hatáskörén keresztül, amelyet bármely állampolgár valamennyi törvény és bizonyos kormányrendeletek ellen indíthat.⁵⁵ Az alkotmányellenességi keresetek Kolumbiában azóta léteznek, és 1910korábban a Legfelsőbb Bíróság hatáskörébe tartoztak.⁵⁶ Így a CCC létrehozása óta a normák alkotmányosságának absztrakt ellenőrzését fokozatosan gyakorolhatja. Valójában, mivel a bírósági felülvizsgálat már régóta része a kolumbiai jogi hagyománynak, sem az állampolgárok, sem más állami intézmények nem tekintették furcsának vagy túlzónak a CCC általi gyakorlását.⁵⁷ A tutela-perekhez hasonlóan a CCC progresszív aktivizmusa - alkotmányossági határozatainak keresztül - azért is volt lehetséges, mert az alkotmányellenességre⁵⁸ vonatkozó nyilvános keresetek benyújtásának nincsenek különleges előfeltételei, és így az állampolgárok gyakran éltek ezzel a lehetőséggel. Az állampolgárok ugyanis közvetlenül is beadványt nyújthatnak be a CCC-hez egy törvény alkotmányellenességének kimondására anélkül, hogy érdekeltségük lenne az ügyben, és hogy ügyvédre lenne szükségük.⁵⁹

B. A bíróságok mint alapértelmezett: Hogyan alakult ki a politikai és társadalmi kontextusból a bírói progresszív aktivizmus?

A fent említett intézményi elemeken kívül vannak olyan bíróságon kívüli strukturális tényezők is, amelyek ösztönözték a CCC progresszív aktivizmusát a szociális jogok tekintetében.⁶⁰ Először is, ezek a tényezők az ország társadalmi mozgalmait és az ellenzéki pártok hagyományos gyengeségeit érintik.⁶¹ További tényező volt az ország politikai képviselőit mély válsága.⁶² Ez a válság abból fakad, hogy a polgárok

546 SEATTLE-I FOLYÓIRAT A TÁRSADALMI
IGAZSÁGSÁGÉRT
úgy érzik, hogy az általános

A SZABADKERESKEDELEM ELMÉLETÉNEK KRITIKAI
VIZSGÁLATA

a politikai szintéren való képviselő hiánya, ami azt eredményezte, hogy a társadalom széles rétegei az Alkotmánybíróságtól keresnek megoldást olyan politikai problémákra, amelyeket elvileg a Kongresszusnak és a kormánynak kellene megoldania.⁶³ Kétségtelen, hogy a CCC aktivizmusa fontos adag legitimitást adott neki a kolumbiai polgárok szemében.⁶⁴

A CCC legitimitása azonban nem magyarázható kizárólag azzal, hogy hajlandó megoldani azokat a problémákat, amelyekre a polgárok nem találtak megoldást a politikai intézményekben. A CCC általában véve inkább progresszív, mint konzervatív módon hozott döntéseket e problémákkal kapcsolatban.⁶⁵ Ez különösen a szociális jogok védelme tekintetében volt hangsúlyos.⁶⁶ A CCC progresszív aktivizmusa ebben a kérdésben azzal a ténnyel magyarázható, hogy az Alkotmányozó Gyűlésben főszerepet játszó politikai erők közül sokan szétszéledtek és nem sokkal később meggyengültek.⁶⁷ Így a politikai intézmények, és különösen a Kongresszus nem állt olyan emberekből, akik valóban elkötelezettek az Alkotmány 1991 szociális jogállamra és befogadó társadalomra vonatkozó céljának kialakítása és megvalósítása iránt, és ez a felelősség az Alkotmánybíróságra hárult. Az Alkotmány szociális ígéretei iránti elkötelezettség hiánya a politikai szereplők részéről különösen súlyos volt, mivel az Alkotmányban belső feszültségek voltak a szociális ígéret és a neoliberális gazdasági záradékok között.⁶⁸ Általánosságban elmondható, hogy az alkotmány megírása óta 1991 és a nemzetközi pénzügyi ügynökségek támogatásával a kolumbiai kormány a gazdasági liberalizáció stratégiájának megvalósításával az alkotmány neoliberális elemét részesítette előnyben.⁶⁹ Az előnyben részesített neoliberális stratégia magában foglalja a közszolgáltatások privatizációját, az állami beavatkozás minimalizálását a javak újraelosztása és a szociális jogok védelmének individualizálása.⁷⁰

Ilyen körülmények között a CCC azon kevés állami intézmények egyike, amelyek szívesen védik az Alkotmány szociális klauzuláit és progresszív tartalmát. Ez a félig elszigetelt küzdelem a neoliberális politikák pusztító kolumbiai előretörése ellen fontos támogatást nyújtott a CCC-nek bizonyos társadalmi szektorok részéről, akik szimpatizálnak a neoliberális politikával.

Alkotmány szociális ígéreteit, és részesüljenek azok megvalósításából.⁷¹ Ugyanakkor más - gyakran erősebb - társadalmi ágazatokkal és számos állami intézménnyel is szembekerült, amelyek határozottan bírálják a CCC progresszivitását, amely akadályozza a gazdasági fejlődést.⁷² Következésképpen ezek az ágazatok számos jogi reformot javasoltak a CCC hatáskörének drasztikus korlátozására, különösen a CCC szociális jogok erőteljes védelméről.⁷³

III. A SZOCIÁLIS JOGOK PROGRESSZÍV VÉDELME A NEOLIBERÁLIS POLITIKÁK ELŐMOZDÍTÁSÁVAL SZEMBEN A CCC ÁLTAL

A CCC munkája a szociális jogok témájában termékeny és sokrétű. A Bíróság számos ítéletet hozott a témában, amelyek mindegyike nagyon különböző kérdésekkel foglalkozik.⁷⁴ E határozatok közül sok fontos akadályokat gördített az állam különböző szociális jogokkal kapcsolatos neoliberális politikái elé, de nem állítottak strukturális kihívásokat azokkal szemben.⁷⁵ Ahelyett, hogy kimerítően ismertetnénk az összes ilyen ítéletet, az egészségügyi és munkajogi eseteket fogjuk használni a helyzet illusztrálására.⁷⁶ Ezek az ügyek példák arra, hogy a CCC milyen fontos, bár korlátozott ellenállási szerepet töltött be a neoliberális politikák kolumbiai végrehajtásával szemben.

A. *Az egészséghez való jog esete*

A CCC aktivizmusa a kolumbiai polgárok egészséghez való jogának védelmében a neoliberális politikák végrehajtása miatt az egészségügyi szolgáltatások fokozott privatizációjának idején jött létre, és a polgárok által a tutela-akciók felhasználásával vált lehetővé, hogy megőrizzék az egészséghez, az emberi méltósághoz és a személyes integritáshoz való alkotmányos jogaikat.

A kolumbiai egészségügyi rendszer az 1990-es évek elején mélyreható szerkezetátalakítást szenvedett el, a törvény elfogadásával, a 100 piaci erők számára az állami egészségügyi szolgáltatások megnyitására irányuló markáns neoliberális 1993.⁷⁷ politikával, a törvény által javasolt rendszer 100elérte a teljes egészségügyi alaprendszert.

fő célkitűzése a lefedettség (azaz a teljes kolumbiai lakosság lefedése).⁷⁸ Míg a 100. törvény célkitűzése önmagában nem problematikus, a teljes egészségügyi alapellátás elérésének módszerei az egészségügyi ellátáshoz való jog bizonyos aspektusainak védelmének hiányához vezettek.

Például a teljes egészségügyi alapellátás megvalósítása érdekében a törvény lehetővé tette¹⁰⁰, hogy a magánszektor, a vegyes állami-magán és a már létező állami szervezetek versenyezzenek a szolgáltatás nyújtásáért.⁷⁹ Az egészségügyi szolgáltatók ezt vagy egészségfejlesztési szervezetekként (*Entidades Promotoras de Salud, EPS*), vagy egészségügyi szolgáltatóként (*Instituciones Prestadoras del Servicio de Salud, IPS*) teheték meg.⁸⁰ A törvény mögött az az érv állt, hogy az egészségügyi szolgáltatások nyújtásának a foglalkoztatottak vagy a független munkavállalóként hozzájárulásra képes személyek számára egy járulékfizetési rendszeren kell alapulnia.⁸¹ A 100. törvény továbbá létrehozott egy támogatott egészségügyi rendszert (SISBEN) azok számára, akik nem tudtak hozzájárulni saját egészségügyi ellátásukhoz; a SISBEN-t nemzeti és állami költségvetési forrásokból, valamint azok hozzájárulásából finanszírozták, akik megengedhették maguknak.⁸²

A reform mögött az a feltételezés állt, hogy az egészségügyi szolgáltatások jelentős részének a magánszektor kezébe adásával az állami egészségügyi szolgáltatás hatékonyabbá válhat, és sok olyan ember számára biztosíthat fedezetet, akiket a korábbi rendszer nem tudott lefedni.⁸³ Annak érdekében, hogy a támogatott egészségügyi rendszer finanszírozása hatékony legyen, és hogy a közegészségügyi szolgáltatás nyújtása nyereséges "üzlet" legyen, a törvény és¹⁰⁰ az azt szabályozó rendeletek egy sor korlátozást és feltételt állapítottak meg az egészségügyi rendszer alapvető szolgáltatásaihoz való hozzáférésre vonatkozóan.⁸⁴ Ezek közé tartozott például a kötelező egészségügyi tervben (*Plan Obligatorio de Salud, POS*) nyújtott szolgáltatások és gyógyszerek korlátozása, többek között a magas költségű vagy már meglévő betegségek kizárásának eszközeként.⁸⁵

Az egészséghez való joggal kapcsolatos CCC-ítéletek fő célpontja a gyógyszerekhez és kezelésekhöz való hozzáférés korlátozásai és feltételei

550 SEATTLE-I FOLYÓIRAT A TÁRSADALMI
IGAZSÁGSÁGÉRT
váltak (az egyéni hozzájáruláson kívül).⁸⁶ A CCC a *konegizisztencia*
doktrínán keresztül ragaszkodott ahhoz, hogy minden alkotmányos

a bírának közvetett módon védeniük kell az egészséghez való jogot meghatározott esetekben.⁸⁷ A CCC megkülönbözteti az alapvető jogokat - mint például az élethez, a méltósághoz vagy a személyes integritáshoz való jog - az Alkotmányban található egyéb nem alapvető jogoktól: a szociális, gazdasági és kulturális jogoktól, valamint a kollektív jogoktól.⁸⁸ Általános szabályként az Alkotmány rögzíti, hogy csak az alapvető jogok rendelkeznek közvetlen alkalmazással, és ezért közvetlen módon és lehetőleg a *tutela* kereset útján bírói védelemben részesíthetők.⁸⁹ Az alapvető joggal való egyezőséget megállapítva azonban a CCC elfogadta a nem alapvető szociális jogok bírósági védelmének lehetőségét azokban az esetekben, amikor azok sérülékenysége egy vagy több alapvető jog megsértését vonná maga után.⁹⁰

Az egészséghez való jog tekintetében általában az élethez, a testi épséghez és az emberi méltósághoz való alapvető jogokkal való összhangot állapítják meg.⁹¹ Ezekben az esetekben az egyidejűség doktrína alkalmazásának célja az egyén egészséghez való jogának védelme egy tutela-határozat révén.⁹² Ez történik például minden olyan esetben, amikor egy állampolgár azt kéri a bírótól, hogy kötelezzon egy egészségügyi intézményt ingyenes kezelés vagy gyógyszerek biztosítására, amelyek eredetileg ki vannak zárva a kötelező egészségügyi tervből.⁹³ Ha a tutela-eljárást egy magánszervezet ellen ítélik el, ez a magánszervezet az állami Szolidaritási és Garanciaalaphoz (*Fondo de Solidaridad y Garantía, FOSYGA*) fordulhat a kötelező egészségügyi terv által nem fedezett többletköltségek behajtása érdekében.⁹⁴ *Ha a tutela-perben* egy közintézményt bírálnak el, a közintézmény átvállalja a kezelés vagy a gyógyszer költségeit.⁹⁵ A magán- és állami szervek közötti különbségtétel logikája az, hogy a magánszervezetek nem viselhetik egy olyan állami döntés költségeit, amely érinti az egészségügyi vállalkozás megfizethetőségét és versenyképességét.

Az 1990-es évek elején hozott első döntései óta a CCC határozatai valóban progresszívek, mivel az egészséghez való jog védelmét érintik, amikor a testi épséghez vagy az élethez való jog (amelyet nem csak a túléléshez való jogként, hanem az ehhez való jogként is tekintenek, ha az

552 SEATTLE-I FOLYÓIRAT A TÁRSADALMI
IGAZSÁGSÁGÉRTÉSEK
emberi körülmények között történik) veszélyben van. Mindazonáltal, amíg a
1998.progresszív jellege a

Az e kérdésben hozott alkotmánybírósági határozatok nem váltottak ki nagyobb ellenállást vagy kritikát a hatóságok vagy a civil társadalom tagjai részéről, valószínűleg azért, mert a határozatoknak az állami költségvetésre gyakorolt gazdasági hatásai nem voltak túl jelentősek.⁹⁶ Az ellenállás és a kritika 1998-ban kezdett hevesen jelentkezni, amikor az egészségügyi kérdésekben hozott tutela-ítéletek száma exponenciálisan megnőtt, ami az egészségügyi kérdésekre fordított közkiadások növekedését eredményezte.⁹⁷

Az egészséghez való joggal kapcsolatos tutela-akciók az országban 1995-ben benyújtott összes tutela-akció százalékáról 10 1999-re 30 százalékra emelkedtek.⁹⁸ Ez azt jelentette, hogy míg 1995-ben a polgárok háromezer tutela keresetet nyújtottak be az egészséghez való jog védelmére vonatkozóan, 1999-ben ez a szám körülbelül negyvenezer tutela keresetre nőtt.⁹⁹ Ennek megfelelően a kizárólag a közegészségügyi szolgáltatást nyújtó állami szerv (a Szociális Biztosító Intézet vagy *Instituto de Seguro Social, ISS*) ellen benyújtott tutela keresetek száma a tavalyi évről a tavalyi évre 2,999 emelkedett 10,771-re. Ez 1998. az egészségügyi kérdésekre fordított közkiadások kiemelkedő növekedését jelentette, a tavalyi kétmillió dollárról a tavalyi 1998-közeli hétmillió dollárra. 1999.¹⁰⁰

Az egészséghez való joggal kapcsolatos tutela-percek kiemelkedő növekedésének egyik hihető oka abban keresendő, hogy az alkotmánybírák következetesen az állampolgárok számára kedvező döntéseket hoztak. Így a polgárok a tutela-perceket olyan mechanizmusnak kezdték tekinteni, amellyel könnyen és gyorsan hozzájuthatnak a kötelező egészségügyi tervből kizárt egészségügyi szolgáltatásokhoz. A gyakorlat azt is mutatja, hogy a magán egészségügyi szolgáltatók elkezdtek javasolni, hogy a polgárok tutela-perceket indítsanak a kizárt orvosi szolgáltatások igénybevétele érdekében, mivel a FOSYGA végül fedezi a többletköltségeket.

A kötelező egészségügyi tervben nem szereplő egészségügyi szolgáltatások igénybevételenek meredek növekedése három okból is nagy vitát váltott ki. Először is, úgy tűnik, hogy az egészségügyi rendszernek nincs hosszú távú fenntarthatósága a kolumbiai állam szűkös forrásai miatt.¹⁰¹ Másodsor, a rendszer egyenlőtlenségi problémákat okozhat, mivel

csak azok a rendszerhasználók, akik a tutela-akcióra hivatkoznak, juthatnak hozzá államilag finanszírozottan a kötelező egészségügyi tervből kizárt szolgáltatásokhoz.¹⁰² Végül, néhány

azzal érvelnek, hogy az egészségügyi szolgáltatásokra szánt forrásokat nem hatékonyan használják fel a magas költségű betegségek és gyógyszerek fedezésével, ami megakadályozza a lakosság többi részének szélesebb körű és teljesebb körű ellátását.¹⁰³

A történet másik oldalát azonban azok mutatják be, akik konkrétan részesülnek a rendszer előnyeiből, és akik az egészségük védelmének kiszélesedését tapasztalták, valamint más felhasználók, akik jobban tudatában vannak annak, hogy az egészséghez való joguk védelmet élvez, még azokban az esetekben is, amikor a törvény nem rendelkezik erről.¹⁰⁴ Az egészséghez való jog egyéni védelmének a CCC általi aktív előmozdítása alapvető hatással volt sok polgár alapvető egészségvédelmi igényének kielégítésére; következésképpen javította életminőségüket.¹⁰⁵ Továbbá sok polgár számára azt az üzenetet közvetítette, hogy testi épségük vagy méltóságuk védelmet élvez, amikor életveszélyes helyzetekkel szembesülnek.

Mindazonáltal fontos rámutatni, hogy a CCC egészségügyi ügyekben hozott ítéletei e jog védelmét csak egyedi esetekre korlátozták. Ezzel a Bíróság korlátozta az egészségügyi politika lehetséges káros hatásait az egyes polgárok jogaira, de soha nem támadta a politika általános szerkezetét vagy felépítését. Ezen túlmenően, miután a Törvényt 100alkotmányosnak találta (bizonyos különös rendelkezések kivételével), a CCC abból indul ki, hogy az állam egészségpolitikája egészében véve összeegyeztethető a kolumbiai alkotmányos rendszerrel.¹⁰⁶ Ezen túlmenően a CCC csak bizonyos esetekben korrigálja a politika túlkapasait vagy káros hatásait, következetesen egyértelművé téve, hogy az egészséghez való jog védelme csak kivételes esetekben biztosított: amikor egy alapvető jog veszélyben van, az igénybe vevőnek nincs elegendő forrása a kizárt szolgáltatás kifizetésére, és az érintett jogalany orvosa rendeli el a szolgáltatást.¹⁰⁷

A CCC-nek az egészségügyi ellátáshoz való joggal kapcsolatos álláspontja az olykor korlátozott alkalmazása ellenére nemcsak az emberi méltóságot helyezte a vita középpontjába, hanem számtalan olyan polgár életminőségét is javította, akiknek máskülönben életüket és egészségüket kellett volna feláldozniuk az egészségügyi ellátáshoz való jog miatt.

haszonelvű megfontolások. A Bíróság álláspontja továbbá tiszteletben tartja a demokratikus vitából származó eredmények fontosságát, és így csak akkor indokolja a bírósági beavatkozást, ha az állampolgárok alapvető jogaival kapcsolatos visszaéléseket állapít meg. Ennek megfelelően a CCC hatékony akadályokat állított fel a neoliberais politika káros hatásaival szemben, amely részben privatizálta az állami egészségügyi szolgáltatásokat, és megnyitotta azokat a piaci erők előtt. Ezt úgy tette, hogy egyértelmű határokat szabott a jogok lehetséges megsértésének, még akkor is, ha a polgárok jogainak megsértése a rendszer hatékonysága és a lefedettség arány szempontjából előnyös.¹⁰⁸

Ezen túlmenően az egészséghez való jog e progresszív védelmével a CCC azt az üzenetet terjesztette, hogy a szociális jogok nem pusztán ígéretek, hanem az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyan képes betartani azokat. Ez az üzenet visszhangra talált a politikai vitában, mivel a Kongresszusban a 100. törvény reformjára irányuló kezdeményezéseket hozott létre.¹⁰⁹ E reformok célja, hogy a törvénybe beépítsék az egészséghez való joggal kapcsolatos alkotmányos precedenseket, és ezt a jogot programszerű státusból közvetlenül alkalmazandó joggá emeljék.¹¹⁰

A 100. törvény reformjának szükségességéről folytatott fokozott vita ellenére még mindig sok nyitott kérdés van azzal kapcsolatban, hogy hogyan történének a változtatások, és milyen hatással lennének a neoliberais politikára általában. Például még mindig nem világos, hogy ezek a kezdeményezések a 100. törvény strukturális reformját jelentenék-e, vagy csak az egészséghez való jog mint alapvető jog védelmére korlátozódnának, csak a CCC doktrínája által megjelölt kivételes esetekben. Továbbá ezek a kezdeményezések a lakosság kisebbségi elképzeléseit képviselő szereplők (különösen az Alkotmánybíróság¹¹¹ volt bírái) elszórt erőfeszítései alapján fogalmazódtak meg, és nem az egészségügyi rendszer felhasználói által létrehozott egységes mozgalmon alapulnak.¹¹² Másik lehetőség, hogy a kormányzati intézmények ellenállnak ezeknek a kezdeményezéseknek, ami a kudarcukhoz vezethet. Végül, ezek a kongresszusi kísérletek versenyeznek más, a 100. törvény reformjára irányuló projektekkal, amelyek más ideológiát¹¹³ követnek, amely inkább az

A SZABADKERESKEDELEM ELMÉLETÉNEK KRITIKAI
VIZSGÁLATA

Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak? 557
egészségpolitika neoliberális irányultságát erősíti, azaz a hatékony
szolgáltatás nyújtását és a rendszer teljes összeomlásának elkerülését.¹¹⁴

E neoliberális jogi kezdeményezések támogatói szerint a rendszer a CCC határozatai és az anyagi forrásokkal nem rendelkező polgároknak nyújtott egészségügyi támogatás miatt kudarcosnak tekinthető.¹¹⁵ E javaslatok némelyike jelenleg a törvényerőre emelkedés végső fázisában van - a kongresszus már elfogadta őket, és az elnöki jóváhagyásra várnak, ami kétségtelenül meg is fog történni, mivel a javaslatok széles körű támogatást kaptak a kormány részéről.¹¹⁶

A törvény közelgő elfogadásának következményei ellenére a CCC aktivizmusa az egészségügyi ellátás, valamint a kolumbiai polgárok alapvető és alapvető élethez és személyes méltósághoz való jogának védelme tekintetében értékes és pozitív szerepet játszik a neoliberális egészségügyi politikával szembeni fellépésben. Bár a CCC döntései egyedi esetekkel foglalkoznak egyedi körülmények között, hatásuk politikai vitát váltott ki, és katalizátorként szolgálhat ahhoz, hogy Kolumbia a jövőben egy igazságosabb és méltányosabb egészségügyi ellátórendszert vezessen be. Sajnos a jelenlegi törvényreformjavaslatok alapján úgy tűnik, hogy ez rövid távon nem fog megtörténni.

B. A munkajogok esete

A CCC munkaügyi kérdésekben hozott döntései hasonló logikát követtek, mint az egészségügyi kérdésekben hozott döntések, abban az értelemben, hogy egy olyan rendszerrel szemben, ahol a munkafeltételek rugalmasabbak, az állami kiadások pedig tovább csökkennek, a döntések korlátozták az állami politika bizonyos aspektusait. Bár e korlátozások célja az egyéni jogok garantálása volt, nem akadályozták meg a neoliberális stratégia folytatását.

Az 1990-es évek eleje óta a kolumbiai kormány a Kongresszus előtt a Munka Törvénykönyvének (*Código Sustantivo de Trabajo*) egy sor neoliberális típusú reformját támogatta.¹¹⁷ Csak 2002-ig volt sikeres egy ilyen típusú reform elfogadása a 789. törvény révén.¹¹⁸ E törvény célja az volt, hogy rugalmasabbá tegye a munkavállalók védelmi rendszerét olyan kérdésekben, mint a bérek, a szociális juttatások, a többletórák, az elbocsátások és a próbaidőszakok.¹¹⁹ E munkaügyi reformok mögött az a

Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak? 559
feltételezés áll, hogy ha a munkáltatók kevesebb

a munkaerőköltségek csökkenésével több munkahelyet tudnak majd teremteni, és a régóta válságban lévő nemzetgazdaság újraindul.¹²⁰

Annak ellenére, hogy több év telt el az ilyen reformok végrehajtása óta, ezt a feltételezést még nem sikerült empirikusan igazolni, mivel a munkanélküliségi ráta nem javult jelentősen, és a munkavállalók körülményei a jelek szerint romlottak.¹²¹ A CCC azonban hallgatólagosan elfogadta ezt a feltételezést az ítéletekben, amelyek elsősorban a munkaerő rugalmassági politikát találták indokoltnak.¹²² Sőt, amikor egyszerően csak az alkotmányosságát elemezte, a CCC nem mondta le a jogalkotási reformot, annak ellenére, hogy a korábbi munkavédelemhez képest regresszívnek ítélte azt.¹²³ Így, bár a CCC megállapította, hogy a szociális jogok védelmére vonatkozó regresszív intézkedések alkotmányellenesek és sértik az ilyen jogok progresszivitásának elvét előíró nemzetközi szerződéseket,¹²⁴ a CCC szerint a regresszív intézkedések akkor és csak akkor lehetnek indokoltak, ha (1) megfelelnek az ésszerűség és az arányosság kritériumainak; és (2) képesek segíteni a mély gazdasági válság leküzdésében.¹²⁵

A 2004. évi C-038. sz. ítélet jól példázza a CCC regresszív intézkedésekkel kapcsolatos álláspontját.¹²⁶ Ez a döntés kimondta a 2002. évi 789. törvény alkotmányosságát, annak ellenére, hogy az jelentősen csökkentette számos olyan munkaügyi garancia tartalmát, amelyeket a munkavállalók korábban fontos vívmánynak tekintettek.¹²⁷ Döntésében a CCC megvédte a szerzett jogok mozdíthatatlan jellegének téziséét.¹²⁸ Ezt a tézist azonban árnyalta az arányosság elvének alkalmazásával. A CCC különösen azzal érvelt, hogy a szociális jogokra vonatkozó jogszabályok által nyújtott védelem megvonását alkotmányellenesnek kell tekinteni, ugyanakkor súlyos okok miatt, például olyan mély gazdasági nehézségek miatt, amelyek lehetetlenné teszik a jogok korábbi szintű védelmének fenntartását, ez indokolt lehet.¹²⁹ Ezért a CCC szerint a foglalkoztatás és a gazdasági növekedés növelését célzó, a munkaerő rugalmasságát fokozó regresszív intézkedések indokoltak lennének.¹³⁰

Így a CCC döntése semmiképpen sem jelent strukturális akadályt a munkaerő rugalmasságának neoliberális politikája elé, amely a piac megerősítését támogatja. Sőt, a CCC bizonyos értelemben egyetért ezzel a politikával, amikor azt az ország munkanélküliségi válságának leküzdésére szolgáló eszközként indokolja. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a CCC teljes mértékben egyetértett volna az ilyen politika végrehajtásához szükséges valamennyi intézkedéssel; sőt, a Bíróság számos ítélete hatékony akadályokat gördített a politika elé, hogy megakadályozza az egyéni jogok sárba tiprását. Valójában a CCC által az államra rótt arányossági teher és a kivételes körülmények, amelyekben a regresszív intézkedéseket elismeri, fontos korlátokat jelentenek a munkaerő rugalmasságának neoliberális politikája számára. A CCC szerint az államnak főszabályként el kell fogadnia a szociális jogok progresszivitásának elvét, és meg kell akadályoznia, hogy e jogok olyan módon sérüljenek, hogy helyzetük rosszabb legyen, mint az intézkedés előtt.¹³¹ Amennyiben nem így tesz, az államnak nyomós indokokkal kell alátámasztania a munkavállalók jogainak romlását.¹³²

E kritériumok alapján a CCC több alkalommal is alkotmányellenesnek nyilvánította a munkavállalók jogait sértő állami politikákat. Két példa erre a munkavállalók nyugdíjrendszerének átalakítása és a köztisztviselők fizetésének befagyasztása.¹³³ Ezek a neoliberális intézkedések már nem a munkajog rugalmasabbá tételére irányulnak, hanem inkább az állami kiadások korlátozására.¹³⁴ A CCC megállapította, hogy a munkavállalói jogok korlátozásának ilyen indoka nem elég kényszerítő erejű ahhoz, hogy regresszív munkaügyi politikák elfogadását indokolja.

Ami a nyugdíjkorhatárhoz közel álló egyes munkavállalók¹³⁵ számára kevésbé kedvező nyugdíjrendszer bevezetését illeti, a CCC kifejtette, hogy a munkavállalók nem szereztek jogokat a jövőbeli nyugdíjukat illetően; ugyanakkor jogosan várhatják el, hogy a korábbi törvényben meghatározott feltételek mellett kapják meg a nyugdíjukat.¹³⁶ Ezért a CCC az állam azon politikája ellen döntött, hogy a nyugdíjrendszer megszüntetésével csökkentse a költségvetési hiányt, ami rendkívül nagy terhet jelent az állam számára.¹³⁷ A CCC továbbá megállapította, hogy a kongresszus

szabadságot nem lehetett ésszerűtlenül és aránytalanul gyakorolni, mivel az sértené a szociális biztonsághoz való szociális jogot.¹³⁸

A köztisztviselők bérrendszerét illetően a KGB megállapította a létfontosságú és mozgó bérhez való jog doktrínáját.¹³⁹ A bíróság ugyanis egy olyan állami politikával állt szemben, amely "be akarta fagyasztani" (azaz nem indexálta az inflációhoz) a köztisztviselők két minimálbér feletti bérét - az állam célja az ország régóta tartó és mély gazdasági válságának enyhítése volt.¹⁴⁰ Ennek következtében a CCC határozatot hozott, amelyben kimondta egy ilyen intézkedés alkotmányellenességét, és elrendelte az összes olyan fizetés újbóli kiigazítását, amelyet nem indexáltak.¹⁴¹

A CCC azonban nem volt állandó a radikálisan védelmező álláspontja, amikor a köztisztviselők bérmobilitásának jogáról van szó. Újabb döntéseiben úgy döntött, hogy megváltoztatja álláspontját, és azzal érvel, hogy a munkavállalók vásárlóereje érinthetetlen azon munkavállalók esetében, akik két minimálbérnél kevesebbet keresnek. A többi munkavállalót illetően azonban egy korlátozó intézkedés ésszerű és arányos lehet egy gazdasági válsághelyzetben,¹⁴² ha és csak akkor, ha ez az intézkedés ideiglenes és a válság leküzdését szolgálja.¹⁴³ Az éves béremelések ráadásul legfeljebb százalékban 50 korlátozhatók - nem többben.¹⁴⁴

A fent említett esetekben a CCC jelentős korlátozásokat vezetett be a munkaerő rugalmassági politikájára és a köztisztviselők nyugdíjára és bérére fordított közkiadások csökkentésére. Ezen túlmenően a CCC ezekkel az intézkedésekkel korlátozta a neoliberális stratégiák káros hatásait a munkavállalók munkához, fizetéshez és szociális biztonsághoz való jogára. Mindazonáltal, jobb vagy rosszabb esetben, ezek ismét olyan korlátozások, amelyek nem foglalkoznak a neoliberális strukturális reformpolitikák lényegével a munkaügyi jogszabályok tekintetében; ellenkezőleg, bizonyos értelemben ezek a politikák elfogadottak és indokoltak a gazdasági válság idején, ezáltal hallgatólagosan megkönnyítik a neoliberális politikákat.

A CCC azonban döntései révén nemcsak a munkakörülményekre és a munkavállalók életminőségére volt pozitív hatással, hanem azáltal is, hogy

megnyitva az utat a munkások jogaiért folytatott politikai küzdelem előtt. A Bíróság ezt azzal érte el, hogy elismerte, hogy ezeket a jogokat nem taposhatja sárba az erre vonatkozó állami politika.¹⁴⁵

Ezen túlmenően a CCC az évek során megerősítette a munkavállalók jogait azáltal, hogy fenntartotta a szakszervezetek alapításához való jogot, és védte a munkavállalókat a közvetlen vagy közvetett megkülönböztetéssel szemben.¹⁴⁶ Bár a szakszervezetek alakításához való jog az 1991-es alkotmány szerint alapvető jog, tágabb értelemben szociális jognak is tekinthető, mivel szükséges feltétele annak, hogy a munkavállalók szociális jogaik védelmére igényt tarthassanak.¹⁴⁷ A CCC aktív védelmének következményeként néhány szakszervezeti vezető elismerte, hogy "fényt lát a magány, az erőszak és a politikai akciók eredménytelenségének alagútja végén"; egy olyan alagút, amelyben hosszú ideig elmerültek.¹⁴⁸ A jogi stratégián keresztül a munkavállalók új utat találtak arra, hogy harcoljanak a jogaikért és megújítsák mozgalmukat. Emiatt, bár tisztában vannak azzal, hogy ez csak egy eszköz a harcban, elkezdtek az igazságszolgáltatási rendszerre úgy tekinteni, mint egy olyan mechanizmusra, amely legalább rövid távon kielégíti a követeléseiket.

Ily módon, az egészségügyhöz hasonlóan, a CCC-t is fontos akadálnak kell tekinteni az ellenőrizetlen neoliberális munkaerő-politika előtt, mivel a kolumbiai munkavállalók szociális jogainak védelmét szolgálja.

IV. KÖVETKEZTETÉS: A SZOCIÁLIS JOGOK MINT ELLENHEGEMÓN MECHANIZMUS PERESÍTHETŐSÉGÉNEK KORLÁTAI ÉS LEHETŐSÉGEI

Kétségtelen, hogy az egészségügyi és munkajogok CCC által támogatott progresszív védelme fontos akadályt jelentett az e területeken végrehajtott neoliberális politikák pusztító előretörése előtt. A CCC kifejezetten felismerte, hogy ezek a politikák nem juthatnak el odáig, hogy olyan fontos jogokat, mint az egészség, a testi épség, az élet, a munka, a bérmobilitás, a szociális biztonság és a nyugdíjra való jogosultság, érvénytelenítsenek. Továbbá a CCC megvédte az élet értékét a humánus

feltételek, a munkavállalók vásárlóerejének fenntartása és a munkavállalók jogos elvárása, hogy az általuk előre meghatározott feltételek mellett vonuljanak nyugdíjba.

Ennek megfelelően a CCC pozitív hatással volt sok ember életminőségére. Emellett azt az üzenetet is terjesztette, hogy kiszolgáltatott helyzetben az emberek hangját meg lehet hallgatni, és az állam nem tiporhatja el tetszés szerint az egyéni jogokat. Ezzel az üzenettel a CCC lehetővé tette, hogy az ilyen jogok védelmével kapcsolatos vitáknak helye legyen a politikai szintéren. Sőt, olyan jogalkotási kezdeményezéseket is inspirált, amelyek magukban foglalják a CCC által felállított szabályokat - például az egészséghez való jogot -, és arra is szolgált, hogy meggyújtsa a gyengülő társadalmi mozgalmak szikráját - mint a munkások esetében.¹⁴⁹ E védelmek elérése érdekében a CCC különböző, olykor egymásnak ellentmondó stratégiákat alkalmazott. Például egyfelől megvédte a jogos elvárásokat és bizonyos esetekben a szerzett jogokat (a törvényesség elvére alapozva), másfelől pedig elismerte, hogy az alkotmányos jogok védelme bizonyos esetekben akkor is megtörténhet, ha az ellentétes a törvényi rendelkezésekkel (például amikor elrendelte a kötelező egészségügyi tervből kizárt egészségügyi szolgáltatások nyújtását).

A CCC tehát bebizonyította, hogy a szociális jogokkal kapcsolatos ítéletei közvetlen és közvetett emancipációs hatásokkal járhatnak.¹⁵⁰ Emellett politikai szereplőként is bemutatkozott, különböző érvelési stratégiák segítségével védte és védelmezte a szociális jogok ügyeit.¹⁵¹ Ennek megfelelően a CCC olyan ellenhegemón hatalomnak tűnik, amely nagy jelentőséggel bír és képes konkrét változásokat elérni. Ezen túlmenően a Bíróságnak van egy kiterjedt védelmi stratégiája a szociális jogokkal kapcsolatban, amely korlátokat szab a neoliberais politikáknak, és amely potenciálisan kiterjeszhető a politikai szintérré. Ezért a CCC döntő szerepet játszik egy ellenhegemón globalizációs projekt létrehozásában azáltal, hogy megvédi a szociális jogok védelmére vonatkozó érvet, amely oly gyakran ütközik a neoliberais politikákkal. Ezzel a CCC a világ különböző országaiban a szociális jogok progresszív érvényesíthetőségének tágabb kontextusába illeszkedik.

A CCC-nek mint az ellenhegemón projekt részének azonban jól meghatározott és jól bevált korlátai vannak, ami azt jelenti, hogy fellépései nem tekinthetők elegendő eszköznek a neoliberais stratégiával való szembeálláshoz. Egyrészt, mint igazságszolgáltatási intézmény, a CCC a progresszív aktivizmusra vonatkozó hatáskörét a többség hatalma miatt lényegesen korlátozottnak találja. A CCC nem juthat el odáig, hogy helyettesítse a demokratikus vita funkcióját a gazdaságpolitikák döntéshozatali folyamatában, és nem döntheti el, meddig mehetnek el a jogok. A politikai többség hatalma Kolumbiában egészen mostanáig hajlamos volt a neoliberais politikák végrehajtását előnyben részesíteni a szélesebb körű szociális jogvédelem rovására.¹⁵² Ennek magyarázata kétségtelenül részben a nemzetközi de facto hatalmak, például a multilaterális pénzügyi intézmények által gyakorolt nyomásnak köszönhető.¹⁵³ Ez utóbbiak nyomást gyakoroltak a politikai intézményekre, hogy neoliberais reformokat hajtsanak végre, például az egészségügyi rendszer részleges privatizációját, a munkajog nagyobb rugalmasságát és a közkiadások csökkentését bizonyos területeken.¹⁵⁴ Ezek a nyomások csökkentik a kormányzati intézmények döntéshozatali képességét¹⁵⁵, és nagy akadályai a szociális jogok védelmére irányuló stratégia sikerének.

Másrészt, annak ellenére, hogy a Bíróság döntései jelenthetik azt a szikrát, amely a szociális jogok védelme érdekében a társadalmi és politikai mozgósítást fellobbantja, ez a szikra nem maradhat önmagában égve; szélesebb körű társadalmi mozgalmak létezésére van szükség, amelyek helyi szinten védik a szociális jogok védelmének politikai projektjét. Továbbá szükséges, hogy összekapcsolódjon más stratégiákkal, amelyek nemzetközi szinten ugyanebben az irányban mozognak, a megfelelő nemzetközi neoliberais nyomás leküzdése érdekében. Ez hatalmas kihívást jelent Kolumbia számára, amelyet évtizedek óta gyenge társadalmi mozgósítás és törékeny politikai mozgalmak jellemeznek.¹⁵⁶

A fent említett korlátok kellőképpen megmagyarázzák a CCC szociális jogokkal kapcsolatos progresszív aktivizmusának korlátozását. Az alkotmánybíróság az ellenhatalom szerepét gyakorolja; azonban,

ez egy olyan ellentöbbségi hatalom, amely nem léphet túl a többség hatalmán.¹⁵⁷ Így, még ha az alkotmánybíróságok döntő feladata is a politikai többség túlkapásainak korlátozása, amikor ez utóbbi ragaszkodik az egyöntetű politikai irányvonal követéséhez, az alkotmánybíróságok nem áthatják alá a többség demokratikus alapját. Kolumbiában ez a politikai irányultság azért vált különösen határozottá, mert olyan de facto nemzetközi hatalmak támogatják és gyakorolnak rá nyomást, amelyek korlátozzák a döntéshozatali folyamat során rendelkezésre álló lehetőségek körét.

Következésképpen a neoliberais politikák ellen csak úgy lehet fellépni, ha megbirkózunk azzal a hatalmas kihívással, hogy olyan társadalmi mozgalmakat építünk, amelyek képesek megvédeni a szociális jogokat, és nemzetközi szinten kapcsolatot teremtenek más mozgalmakkal, amelyek ezt teszik. E kapcsolatok kiépítése nemcsak a társadalmi mozgalmakat és a szociális jogok védelmében érdekelt nem kormányzati szervezeteket érinti,¹⁵⁸ hanem magukat a bírakat is, akiknek kreatív módokat kell találniuk arra, hogy nemzetközi hálózatokat hozzanak létre egymás között.¹⁵⁹ Ez semmiképpen sem könnyű feladat, de úgy tűnik, hogy ez az egyetlen elérhető stratégia, amelyet a szociális jogok védelme érdekében a neoliberais politikákkal szembeni ellenállás konszolidált módjaként lehet alkalmazni.

¹ A Jogi, Igazságügyi és Társadalmi Kutatóközpont (DeJuSticia) kutatója, az Universidad de los Andes és a Kolumbiai Nemzeti Egyetem jogi tanára. Nagyon hálás vagyok Claudia Martíneznek, aki nagylelkűen segített nekem e tanulmány fordításában.

² A "neoliberais politikák" kifejezést meglehetősen szigorú értelemben használom, hogy a multilaterális pénzügyi intézmények által az 1990-es években az ügyvezetett washingtoni konszenzus első és második szakaszában támogatott strukturális kiigazítási intézkedéscsomagra utaljak. Ezek az intézkedések egy sor olyan feltételből álltak, amelyeket az országoknak - például Latin-Amerika számos országának (köztük Kolumbiának) - teljesíteniük kellett ahhoz, hogy hitelhez jussanak. Ezek az országok ugyanis megpróbálták kilábalni az 1980-as évek mély gazdasági válságából, amely a fizetési mérleghiány következménye volt. *Lásd* John Williamson, *What Washington Means by Policy Reform*, in *LATIN AMERICAN ADJUSTMENT: MENNYIT TÖRTÉNT?* 7-20 (John Williamson szerk., 1990); César A. Rodríguez & Rodrigo Uprimny, *¿Justicia para Todos o Seguridad para el Mercado? El Neoliberalismo y la Reforma Judicial en Colombia*, in *¿JUSTICIA PARA TODOS? SISTEMA JUDICIAL, DERECHOS SOCIALES Y DEMOCRACIA EN COLOMBIA* 113-16109, (2006) [a továbbiakban: *Justicia para Todos*].

Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak? 567

Ezek az intézkedések a neoliberalizmus paradigmátikus politikáit képezik, abban az értelemben, hogy megpróbálják

annak a (XIX. században, majd a hetvenes évek végén ismét uralkodó) elképzelésnek a megvalósítása, hogy a piac a legmegfelelőbb mechanizmus a társadalom koordinálására. Azonban nem ezek az egyetlen olyan politikák, amelyek neoliberálisnak tekinthetők. Azért hivatkozom rájuk, mert olyan intézkedéseket is tartalmaznak, amelyeket az egészségügy és a munkajog területén Kolumbiában hajtottak végre. Ezek a kérdések képezik a cikk fő érvét.

³ Szigorúan véve a "szociális jogok" kifejezés a jóléti jogokra utal, amelyek az állam pozitív kötelezettségét jelentik arra, hogy az állampolgároknak szolgáltatást vagy gazdasági támogatást nyújtson, mint például az oktatáshoz, lakhatáshoz és egészséghez való jog. Ugyanakkor magában foglalhat más olyan jogokat is, amelyek védelme meghatározó a jóléti jogok igénybevételéhez vagy élvezéséhez, mint például a munkajogok.

⁴ Rodríguez és Uprimny szerint a szociális jogokkal szembeni neoliberális kritikák a következőkből erednek háromféle, egymástól viszonylag független gondolatmenet: (1) az individualista liberális filozófia szerzői, például Nozick és Hayek által javasoltak; (2) a szigorúan neoliberális gondolkodók, például Milton Friedman által gazdasági szempontból előterjesztettek; és (3) a Douglass North által alapított gazdasági neoinstitucionalizmusból származók. *Justicia para Todos*, 2. lábjegyzet, 118. o. Filozófiai szempontból Hayek és Nozick kritikája magára a szociális jogok koncepciójára irányul, amely szerintük összeegyeztethetetlen a polgári jogokkal, és a liberális rend lerombolásához, valamint a tekintélyelvűséghez vezet. Ezen túlmenően e nézőpont hívei azzal érvelnek, hogy az igazi szabadság a negatív szabadság vagy a be nem avatkozás szabadsága, és hogy a tulajdonjogok a szabadság védelmének lényeges tényezői. A piac tehát a legmegfelelőbb módja a társadalmi szabályozásnak, ezért az állam funkciójának arra kell korlátozódnia, hogy garantálja, hogy sem ő, sem más nem avatkozhat bele a személyes szabadság és a tulajdonhoz való jog gyakorlásába. Tekintettel arra, hogy ezekben a gondolatmenetekben a tulajdon mint a szabadság élvezetének eszköze fontos szerepet játszik, az újraelosztó politikákat tekintik tekintélyelvűnek és igazságtalannak, mivel nem konszenzuálisan hatnak a tulajdonra. A szociális jogok következképpen pusztá "délibábok", amelyek "a szolgátság felé vezető utat" jelentik. FRIEDRICH A. HAYEK, JOG2, TÖRVÉNYHOZÁS ÉS SZABADSÁG (1989). Olyan szerzők, mint például

Friedman, gazdasági és neoliberális szempontból azzal érvelnek, hogy az állam csak a monetáris bázis stabilitásának és növekedésének biztosítása érdekében avatkozhat be; ezért az állami beavatkozás és a jövedelem-újraelosztási politikák krónikus deficitet eredményeznek a fizetési mérlegben. Ez az államadósság elfogadhatatlan növekedéséhez, valamint magas inflációs rátához vezet. Ez utóbbi nemcsak a gazdasági növekedést akadályozza, hanem a legalacsonyabb jövedelműeket is sújtja. Ezen okok miatt a washingtoni konszenzus által támogatott közpolitikák célja az állami beavatkozás minimálisra csökkentése a szabad piacba való beavatkozás elkerülése érdekében, valamint a korábbi évtizedekben támogatott szociálpolitikák leépítése. A szociális jogok védelme tehát e politikák egyik fő célpontja. MILTON FRIEDMAN & ROSE FRIEDMAN, SZABADON VÁLASZTHAT (1980). *Lásd:* .

Williamson, 2. lábjegyzet; *Justicia para Todos*, 2. lábjegyzet, 122-124. pont. Végül, a neoliberális érvekkel ellentétben, neoinstitucionalista szemzőgből nézve a piac önmagában nem működik sikeresen, hanem olyan intézményekre van szüksége, amelyek ezt garantálják. Mindazonáltal nem minden intézmény teszi lehetővé a piac megfelelő működését, és nem minden intézmény ösztönzi a gazdasági növekedést. Csak azok az intézmények, amelyek nem rónak tranzakciós költségeket a gazdasági cserékre, és amelyek ráadásul biztosítják az ilyen tranzakciós költségek csökkentését, tekinthetők a SZABADKERESKEDELEM ELMÉLETÉNEK KRITIKAI VIZSGÁLATA

Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak? 569
piac hatékony működése, és mint ilyenek, a gazdasági növekedés szempontjából
előnyösnek. Ily módon azok az intézmények, amelyek egyértelműen

a tulajdonjogok meghatározása és a szerződések betartásának garantálása előnyben részesül. Ilyen intézmény például a hatékony és kiszámítható igazságszolgáltatási rendszer. A szociális jogok nem felelnek meg e jellemzők egyikének sem, mivel a gazdasági szereplők közötti újraelosztási konfliktusokat ösztönzik. Ezek a szereplők inkább az e konfliktusokból származó járadékszerzésre fordítják erőfeszítéseiket, és a gazdasági fejlődést ösztönző, produktív gazdasági tevékenységeket félreteszik. DOUGLASS NORTH, INTÉZMÉNYEK, INTÉZMÉNYI VÁLTOZÁSOK ÉS GAZDASÁGI TELJESÍTMÉNY (POLITICAL ECONOMY OF INTÉZMÉNYEK ÉS DÖNTÉSEK) (1990). *Lásd még: Justicia para Todos*, 2. lábjegyzet, 124-125. o.

⁵ *Lásd Rodrigo Uprimny, Should Courts Enforce Social Rights? The Experience of the Colombian Constitutional Court*, in: JUSTICIABILITY OF ECONOMIC AND SOCIAL RIGHTS: EXPERIENCES FROM DOMESTIC SYSTEMS, 355-388 (Fons Coomans szerk., 2006) [a továbbiakban *Should Courts Enforce Social Rights?*].

⁶ *Lásd pl. a Szociális, Gazdasági és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya*, G.A. Res. 2200A (XXI), U21.N. GAOR Supp. No. at U1649, N. Doc. A/6316 (1966), 993

Az ENSZ BT hatályba lépett jan3., 3,1976.

⁷ A "progresszív aktivizmus" alatt a politikai és társadalmi ügyekben való erőteljes bírói beavatkozást értem, amelyet a társadalmi változások előmozdítása vagy a hagyományosan marginalizált vagy kirekesztett társadalmi csoportok emancipációja jellemez. Ily módon, Uprimny-t követve, nem hiszem, hogy a bírák aktivizmusát és progresszivitását azonosítani kellene, tekintettel arra, hogy létezhet konzervatív aktivizmus is. *Lásd Rodrigo Uprimny, The Enforcement of Social Rights by the Colombian Constitutional Court: Cases and Debates*, in: COURTS AND SOCIAL TRANSFORMATION IN NEW DEMOCRACIES: INTÉZMÉNYES HANG A SZEGÉNYEK SZÁMÁRA? 127 (Roberto Gargarella et al., szerk., 2006) [a továbbiakban *The Enforcement of Social Rights*]. A konzervatív aktivizmus legjobb példája az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának tevékenysége a huszadik század elején. Sőt, ahogy Santos rámutat, "egészen a közelmúltig[,] a bírósági aktivizmus legismertebb példái politikailag konzervatívak, ha nem is reakciók voltak". Boaventura de Sousa Santos, *Los paisajes de la Justicia en las Sociedades Contemporáneas*, in EL CALEIDOSCOPIO DE LAS JUSTICIAS EN COLOMBIA (85Boaventura de Sousa Santos & Mauricio García Villegas szerk., 2001).

⁸ *Lásd: A szociális jogok érvényesítése*, *Supra* note. 7.

⁹ Ilyen például a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank. *Lásd Justicia para Todos*, 2. lábjegyzet.

¹⁰ *Lásd Justicia para Todos*, *supra* note. 2.

¹¹ Ezt az érvelést Rodrigo Uprimnynek köszönhetjük. Erről *lásd: Javier A. Couso, The Changing Role of Law and Courts in Latin America: From an Obstacle to Social Change to a Tool of Social Equity*, in COURTS AND SOCIAL TRANSFORMATION IN NEW DEMOCRACIES: A SZEGÉNYEK INTÉZMÉNYES HANGJA? 61, 71-72 (Roberto Gargarella et al., szerk., 2006).

¹² *Lásd id.*

¹³ Couso szerint a szociális jogok bírósági védelme nagyrészt a nemzetközi emberi jogi szerződések ratifikálásának következménye volt, amely a jóléti állam hanyatlását követte. *Lásd id.*

¹⁴ Erről a vitáról *lásd* többek között: MICHAEL MCCANN, RIGHTS AT WORK: (1994);

A SZABADKERESKEDELEM ELMÉLETÉNEK KRITIKAI
VIZSGÁLATA

GERALD N.

Lehetnek-e az alkotmánybíróságok ellenhegemón hatalmak? 571

ROSENBERG, AZ ÜRES REMÉNY: HOZHATNAK-E A BÍRÓSÁGOK TÁRSADALMI VÁLTOZÁST? (1991).

¹⁵ Lásd Couso, *Supra* note 11.

¹⁶ Lásd BOAVENTURA DE SOUSA SANTOS, LA GLOBALIZACIÓN DEL DERECHO. LOS NUEVOS CAMINOS DE LA REGULACIÓN Y LA EMANCIPATION [A JOG GLOBALIZÁCIÓJA. A SZABÁLYOZÁS ÉS AZ EMANCIPÁCIÓ ÚJ ÚTJAI] (1998); LAW AND GLOBALIZATION FROM BELOW: TOWARDS A COSMOPOLITAN LEGALITY (Boaventura de Sousa Santos & César A. Rodríguez Garavito szerk., 2005).

¹⁷ Lásd többek között: DUNCAN KENNEDY, LIBERTAD Y RESTRICCIÓN EN LA DECISIÓN JUDICIAL. EL DEBATE CON LA TEORÍA CRÍTICA DEL DERECHO (CLS) (Diego Eduardo López szerk., Juan Manuel Pombo & Diego Eduardo López Medina trans., Siglo del Hombre Editores 1999) (1986) [a továbbiakban KENNEDY].

¹⁸ Ezt a tézist a MCCANN, *Supra* note. 14.

¹⁹ Amikor az "ellenhegemón globalizációs projekt" kifejezést használok, azt feltételezem, ahogy egyes globalizációs elemzések is állítják, hogy egynél több globalizációs projekt létezik. Valóban, azon kívül, amit ezek az elemzések hegemón globalizációs projektnek neveznek, létezik egy ellenhegemón globalizációs projekt, amely ellenáll és megpróbál szembeszállni az előbbi által folytatott neoliberais politikák elterjedésével. Lásd fentebb a 2. oldalon. Lásd még: SANTOS, 16. lábjegyzet; JOG ÉS GLOBALIZÁCIÓ ALATT, 16. lábjegyzet. 16.

²⁰ Mauricio García & Rodrigo Uprimny, *Tribunal Constitucional e emancipação social na Colombia*, in DEMOCRATIZAR A DEMOCRACIA. OS CAMINHOS DA DEMOCRACIA PARTICIPATIVA, 298-339 (Boaventura de Sousa Santos szerk., 2002) [a továbbiakban *Tribunal Constitucional*]. Lásd még *The Enforcement of Social Rights*, *supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *supra* note 5; LUIS JAVIER ORJUELA, LA SOCIEDAD COLOMBIANA EN LOS AÑOS NOVENTA: FRAGMENTACIÓN, LEGITIMIDAD Y EFICIENCIA (2005).

²¹ Lásd *Tribunal Constitucional*, *Supra* 20. lábjegyzet; *The Enforcement of Social Rights*, *Supra* 20. lábjegyzet. 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *fenti* lábjegyzet. 5.

²² Lásd ORJUELA, 20. lábjegyzet; JAIRO ESTRADA, CONSTRUCCIÓN DEL MODELO NEOLIBERAL EN COLOMBIA 1970-2004 (2004); JOSÉ ANTONIO OCAMPO, RECONSTRUIR EL FUTURO. GLOBALIZACIÓN, DESARROLLO Y DEMOCRACIA EN AMÉRICA LATINA (2004).

²³ Lásd pl. Alberto Carrasquilla, *Hacia un Enfoque Estratégico*, 12 , 9-26 (2001) (Carrasquilla úr volt pénzügyminiszter).

²⁴ Lásd Salomón Kalmanovitz, *Las Consecuencias Económicas de los Fallos de la Corte Constitucional*, 276 *Economía Colombiana* (1999); SERGIO CLAVIJO, FALLAS Y FALLOS DE LA CORTE CONSTITUCIONAL (2001).

²⁵ Erről lásd: OCAMPO, *Supra* note. 22.

²⁶ A jogok alkotmányos védelmének mint egy politikai és társadalmi mozgalom szimbólumának gondolatához lásd: *Tribunal Constitucional*, *Supra* note. 20.

²⁷ Lásd OCAMPO, 22. lábjegyzet; Rodrigo Uprimny, *Agendas Económicas de Modernización del Estado y Reformas Constitucionales en América Latina: Encuentros y Desencuentros* [a továbbiakban: *Agendas Económicas*] (nem publikált tanulmány).

²⁸ Ez a szakasz főként a következőkön alapul: *Tribunal Constitucional*, *supra* 20; *The Enforcement of Social Rights*, *supra* 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *supra* 7. lábjegyzet. 5.

²⁹ *Tribunal Constitucional*, *Supra* note 20; *The Enforcement of Social Rights*, *Supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *Supra* note. 5.

³⁰ *Lásd*: CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, arts. 239-245. (1991) (Kolumbia).

³¹ *Tribunal Constitucional*, *supra* note 20.

³² *Lásd*: CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, arts. 11-41. cikk (alapvető jogok); a következő cikkeknel: CICOLIA, 11-41. cikk (alapvető jogok). 42-77. cikk (szociális, gazdasági és kulturális jogok); 42-77. cikk (szociális, gazdasági és kulturális jogok); 42-77. cikk (szociális, gazdasági és kulturális jogok). 78-82. cikk (kollektív és környezeti jogok); a 78-82. cikk (kollektív és környezeti jogok); a 78-82. cikk (kollektív és környezeti jogok). 83-94. cikk (a jogok védelme és alkalmazása) (1991).

³³ *Lásd*: CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, arts. 83-94. cikk (a jogok védelme és alkalmazása) (1991).

³⁴ *Tribunal Constitucional*, *Supra* note 20; *The Enforcement of Social Rights*, *Supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *Supra* note 5.

³⁵ *Lásd*: CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, arts. 11-41. cikk (alapvető jogok); a következő cikkeknel: CICOLIA COLUMBIA, 11-41. cikk (alapvető jogok). 42-77. cikk (szociális, gazdasági és kulturális jogok); art. 78-82. cikk (kollektív és környezeti jogok) (1991).

³⁶ *Lásd*: CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, arts. 83-94. cikk (a jogok védelme és alkalmazása) (1991).

³⁷ *Tribunal Constitucional*, *supra* note 20.

³⁸ Uprimny szerint ezt a pluralista összetételt sokan úgy értelmezték, mint a kétpárti politikai uralmi rendszer végét, amely évtizedekig uralta a kolumbiai választási színteret. *The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet. Valójában a Közgyűlés küldötteinek több mint negyven százaléka nem tartozott a két hagyományos párthoz: a liberális és a konzervatív párthoz. Ráadásul az Alkotmányozó Gyűlés egyik fő ereje a Demokratikus Szövetség-Aprilisi Tizenkilencedik Mozgalom (spanyol kezdőbetűiből AD-M19) volt, amelyet az M-19 egykori gerillacsoport hozott létre a békefolyamat után. *Lásd* JAIME BUENAHORA, EL PROCESO CONSTITUYENTE (1992).

³⁹ CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, arts. 11-82 (1991).

⁴⁰ *Id.* at arts. 83-94 (1991).

⁴¹ *Id.* at arts. 4 & 85 (1991).

⁴² *Id.* 214 (1991).

⁴³ *Id.* 93 (1991).

⁴⁴ *Lásd id.* 42-77.

⁴⁵ *Tribunal Constitucional*, *Supra* note 20; *The Enforcement of Social Rights*, *Supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *Supra* note 5.

⁴⁶ CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, cikk. 86 (1991). *Lásd még az* 1991. november 25-én, 19-i kolumbiai rendeletet.

⁴⁷ *Lásd a* novemberi (2591,19,Colom1991.) rendeletet.

⁴⁸ *Id.* 5 (Colom.).

⁴⁹ *Id.* 15. cikk (Colom.).

⁵⁰ A polgárok jogaik ismeretének hiányából adódó strukturális problémák azonban még messze nem tűntek el.

⁵¹ *Lásd* CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, cikk. 86 (1991); 1991. november 25-én, 19-i rendelet, 1991. november 19. cikk. 32-36. (Kolumbia).

⁵² *Lásd id.* Általában a kolumbiai alkotmánybíróság [a továbbiakban CCC] felülvizsgál egy tutela-ítéletet, vagy azért, mert korábban még soha nem nyilatkozott a témában, vagy azért, mert meg akarja változtatni a precedensét.

⁵³ *Lásd* többek között: CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-173/93; S. T-008/98; S. SU-159/00; S.C-590/05; S. T-173, 1993; S. T-008, 1998; S. T-504, 2000; S. T-957, 2005.

⁵⁴ *Tribunal Constitucional, Supra* note 20; *The Enforcement of Social Rights, Supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?, Supra* note 5.

⁵⁵ CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, cikk. 241 (1991). *Lásd még a* 2067. sz. szeptemberi (4,Kolumbia1991) rendeletet. A CCC bírósági felülvizsgálatot gyakorolhat azokkal a kormányrendeletekkel szemben, amelyeket vagy a Kongresszus által a törvényhozás hatáskörébe tartozó ügyek szabályozására vagy ostromállapot kihirdetésére vonatkozó kivételes hatáskörök gyakorlása során hoztak. Minden más kormányrendelet bírósági felülvizsgálatát az Államtanács gyakorolja. A törvények és a fent említett rendeletek ellen benyújtott *alkotmányellenességi keresetek* elbírálására vonatkozó hatáskörén kívül az Államtanács a kihirdetésüket megelőzően dönt a státútumtörvények alkotmányosságáról (amelyek speciális alkotmányos kérdéseket szabályoznak, például az alapvető jogokat és a politikai részvételi mechanizmusokat), az állam által ratifikált nemzetközi szerződéseket a jogrendbe beemelő törvényekről, valamint az elnök által alkotmányossági okokból kifogásolt törvényekről. Végül, a CCC felülvizsgálja az alkotmányreformra irányuló tervezetek ellen benyújtott *alkotmányellenességi nyilvános kereseteket*, az alkotmányreformot célzó népszavazást vagy alkotmányozó gyűlést összehívó törvényeket, valamint a törvényekkel, népszavazásokkal és nyilvános konzultációkkal kapcsolatos népszavazásokat összehívó és végrehajtó törvényeket is. E projektek és aktusok tekintetében a CCC kizárólag az esetleges eljárási hibák formális felülvizsgálatát végzi.

⁵⁶ *Lásd* CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA (1886).

⁵⁷ *Tribunal Constitucional, Supra* note 20; *The Enforcement of Social Rights, Supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?, Supra* note 5. *Lásd még* Manuel José Cepeda, *La Defensa Judicial de la Constitución, in LAS FORTALEZAS DE COLOMBIA*, 145-87 (Fernando Cepeda szerk., 2004).

⁵⁸ *Lásd* CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, cikk. 241 (1991); 1991. szeptemberi 2067,4th, 1991. szeptemberi rendelet (Kolumbia).

⁵⁹ *Lásd id.*

⁶⁰ *Tribunal Constitucional, supra* note *Lásd* 20.*még The Enforcement of Social Rights, supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?, supra* note 5.

⁶¹ *Tribunal Constitucional*, 20. lábjegyzet. *Lásd még The Enforcement of Social Rights*, 7. sz. jegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 7. sz. jegyzet 5. Nehéz meghatározni e hagyományos gyengeségek fő okát, mivel úgy tűnik, hogy számos egyidejű ok áll fenn. Ilyen például az ország földrajzi elhelyezkedése és bizonytalan infrastruktúrája, amely hagyományosan akadályozta a nemzeti társadalmi mozgalmak szerveződését; a tartós fegyveres konfliktus, amelynek szereplői az ellenzéki pártok és társadalmi mozgalmak tagjaiban látták támadásaik célpontját; valamint a - legalábbis formális - demokrácia intézményes hagyománya, amely a kontinens más országaihoz képest nem eredményezte az államhatalommal szembeni ellenállás kiemelkedő igényét stb.

⁶² *Tribunal Constitucional, supra*, megjegyzés 20.

⁶³ *Id.*

⁶⁴ *Id.*; *The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet.

⁶⁵ *A szociális jogok érvényesítése*, *supra* note 7.

⁶⁶ *Id.*; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *supra* note. 5.

⁶⁷ Ez különösen az AD-M19 mozgalom és a Nemzeti Megmentés Mozgalom esetében volt így, amelyek fontos szerepet játszottak az Alkotmányozó Gyűlésben, de néhány évvel később gyakorlatilag minden politikai jelentőségüket elvesztették. *Tribunal Constitucional*, *supra* 20. lábjegyzet; *The Enforcement of Social Rights*, *supra* 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *supra* 5. lábjegyzet.

⁶⁸ *Tribunal Constitucional*, *supra* note Lásd 20.még *The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet; ORJUELA, 5. lábjegyzet. 20.

⁶⁹ Lásd *Tribunal Constitucional*, *Supra* 20. lábjegyzet; *The Enforcement of Social Rights*, *Supra* 20. lábjegyzet. 7. jegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *Supra* note 5.

⁷⁰ Ez a cikk a közegészségügyi szolgáltatásokat privatizáló és a munkaügyi törvények rugalmasabbá tételét célzó politikák elemzésére összpontosít.

⁷¹ Ez a helyzet a tutela-akció felhasználói és számos emberi jogi nem kormányzati szervezet (NGO) esetében. Lásd *Tribunal Constitucional*, *Supra* 20. lábjegyzet; *The Enforcement of Social Rights*, *Supra* 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *Supra* 5. lábjegyzet.

⁷² Ez a helyzet a gazdasági és pénzügyi politikák kidolgozásáért felelős kormányzati szervek - mint például a Központi Bank vagy a pénzügyminiszter -, valamint számos kolumbiai gazdasági elemző esetében. Lásd Rodrigo Uprimny, *Legitimidad y conveniencia del control constitucional a la economía* [a továbbiakban: *Legitimidad y conveniencia*], in *Justicia para Todos?*, 2. sz. jegyzet, 113-16. o. Lásd még *Tribunal Constitucional*, *supra* note 20.

⁷³ *Legitimidad y conveniencia*, 72. lábjegyzet. Lásd még *The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 7. lábjegyzet. 5.

⁷⁴ Ezek közé a kérdések közé tartoznak többek között az egészséghez, a munkához, a szakszervezetek alakításához, a sztrájkhoz, a lakhatáshoz, az oktatáshoz, a szociális biztonságához, a gondoskodáshoz és a kultúrához való szociális jogok.

⁷⁵ A cikkben elemzett egészségügyi és munkaügyi esetek mellett a szakszervezetek, a sztrájkok és a társadalombiztosítás esetei is jó példák.

⁷⁶ Utalni fogok azokra a tutela- és alkotmányossági döntésekre, amelyekre keresztül a CCC befolyásolta az egészségügyi rendszerre és a munkajogra vonatkozó neoliberális politikákat. Fontos megjegyezni, hogy a tutela-ítéleteket három bíróból álló tanácsok hozzák meg, kivéve, ha a tanács a kérdés fontossága miatt úgy dönt, hogy a kérdést az egész Bíróság elé terjeszti. Ezzel szemben a CCC mind a kilenc tagja részt vesz az alkotmányossági határozatokban. A Bíróság konvenciói szerint a CCC különböző szekcióinak tutela-határozatait T betűvel, a CCC plenáris ülésének tutela-határozatait SU betűvel, az alkotmányossági határozatokat pedig C betűvel jelölik. Mindegyik betűt a határozat száma és a kiadásának dátuma követi. Így idézem azokat a határozatokat, amelyekre hivatkozom.

⁷⁷ Lásd a Ley de (1001993Colom.) és annak indoklását.

⁷⁸ Lásd *id.*

⁷⁹ Lásd *id.* 4,8, 156(i).

⁸⁰ *Lásd* a 2. cikk a) és 3. pontját 155.

⁸¹ *Lásd id.* 1.

⁸² *Lásd id.* 156(j), 211-217. sz2,157.

⁸³ *Lásd id.*

⁸⁴ *Id.* 162.

⁸⁵ *Id.* 164. A kötelező egészségbiztosítási terv nem követel kiegészítő befizetést a járulékfizető részéről.

⁸⁶ Az egyidejűség doktrínája alapján a CCC elfogadta a szociális jogok bírósági védelmének lehetőségét azokban az esetekben, amikor azok sérülékenysége egy vagy több alapvető jog megsértését vonná maga után, vagy más szóval azokban az esetekben, amikor egy szociális jog egy alapvető joggal áll egyidejű kapcsolatban.

⁸⁷ *Lásd* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-1239/01; S.T-150/00; S. C-112/98; S. T-645/98; S.T-395/98.

⁸⁸ Ez a különbségtétel kifejezetten szerepel az alkotmány szövegében. *Lásd:* CONSTITUCIÓN POLÍTICA DE COLOMBIA, arts. 11-82 (1991).

⁸⁹ Ez a szabály a közvetlenül alkalmazandó vagy alapvető jogok és a szociális jogok közötti alkotmányos megkülönböztetésből ered. Erről *lásd:* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-395/98.

⁹⁰ *Lásd* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-633/02; S.T-1239/01; S. T-150/00; S.C-112/98; S.T-395/98; S. T-271/95.

⁹¹ *Lásd* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-645/98; S. T-395/98; S. T-494/93.

⁹² *Lásd* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-633/02; S. T-1239/01; S. T-150/00; S. C-112/98; S. T-645/98; S. T-395/98; S. T-271/95.

⁹³ *Lásd: The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet.

⁹⁴ *Lásd pl.* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-1239/01.

⁹⁵ *Lásd pl.* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-150/00; S. T-645/98; S. T-271/95.

⁹⁶ *Lásd: The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet.

⁹⁷ *Lásd Tribunal Constitucional*, *Supra* 20. lábjegyzet; *The Enforcement of Social Rights*, *Supra* 20. lábjegyzet. 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *fenti* lábjegyzet. 5.

⁹⁸ CORTE CONSTITUCIONAL & CONSEJO SUPERIOR DE LA JUDICATURA, ESTADÍSTICAS SOBRE LA TUTELA (1999) [a továbbiakban: CORTE CONSTITUCIONAL & CONSEJO SUPERIOR DE LA JUDICATURA]. *Lásd még: The Enforcement of Social Rights*, *Supra* note 7; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *Supra* note 5.

⁹⁹ CORTE CONSTITUCIONAL & CONSEJO SUPERIOR DE LA JUDICATURA, *fentebb* jegyzet. 98.

¹⁰⁰ *A szociális jogok érvényesítése*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet.

¹⁰¹ *The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 7. lábjegyzet. 5.

¹⁰² *The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet.

¹⁰³ *Lásd* Kalmanovitz, *Supra* note 24.

¹⁰⁴ *Lásd: A szociális jogok érvényesítése*, *Supra* note. 7.

¹⁰⁵ Ez az állítás azon a tényen alapul, hogy sokan pozitív bírósági döntést kaptak, és így egészségük és életük megfelelő védelemben részesültek.

¹⁰⁶ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-1498/00; S. C-408/94. *Lásd még:* CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-177/98; S. C-146/98; S. C-112/98; S. C-054/98; S. C-596/97; S. C-590/97; S. C-410/97; S. C-665/96; S. C-663/96; S. C-370/96; S. C-173/96; S. C-111/96; S. C-003/96; S. C-584/95; S. C-584/95; S. C-596/97; S. C-590/97; S. C-410/97. C-577/95; S. C-461/95; S. C-376/95; S. C-255/95; S. C-221/95; S. C-168/95; S. C-126/95; S. C-030/95; S. C-126/95; S. C-030/95; S. C-030/95. C-027/95; S. C-529/94; S. C-512/94; S. C-497A/94; S. C-476/94; S. C-475/94; S. C-410/94; S. C-409/94; S. C-387/94.

¹⁰⁷ CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-1239/01.

¹⁰⁸ *Lásd* Kalmanovitz, *Supra* 24. lábjegyzet; CLAVIJO, *Supra* 24.

¹⁰⁹ Jó példa ezekre a kezdeményezésekre egy törvényjavaslat, amelyet 2005-ben a Polo Democrático Alternativo baloldali politikai párt szenátorai terjesztettek a Kongresszus elé, és amely többek között a CCC egészséghez való joggal kapcsolatos precedensét kívánta átültetni. A tervezetet a szenátus megszavazta és elfogadta, de a képviselőházban 2006-ban nem sikerült átmennie.

¹¹⁰ *Lásd a fenti* megjegyzést 88.

¹¹¹ A 2005-ben a Kongresszus elé terjesztett törvényjavaslat a Polo Democrático Alternativo párt és különösen Carlos Gaviria volt szenátor kezdeményezése volt, aki a szenátusba kerülése előtt a CCC bírója volt, és a legutóbbi választásokon elnökjelöltként indult. A Polo Democrático Alternativo egy kisebbségi párt, amely bár az utóbbi években sokat erősödött, nem mindig talál elég támogatást törvényjavaslataihoz. Ez különösen igaz az olyan érzékeny gazdasági kérdésekben, mint amilyen a tárgyalat.

¹¹² Sajnos, és valószínűleg a társadalmi mozgalmak általános gyengesége miatt, a mai napig nem létezik az egészségügyi rendszer felhasználóinak egységes mozgalma Kolumbiában. ¹¹³ A legfrissebb példa erre a kormány által támogatott Proyecto No. 40/06 Senado (Colom.), amelyet decemberben fogadtak el, és amely most a végső folyamatában van, hogy törvénné váljon. A törvényjavaslat fő célkitűzései az egészségügyi szolgáltatók gyorsasága, gyakorisága, hatékonysága és versenyképessége; a szolgáltatás ellenőrzése, ébersége és ellenőrzése; valamint az EPS és az IPS által vállalt többletköltségek visszatérítésének gyorsasága. A törvényjavaslat tehát nem nagyon foglalkozik az egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáféréssel és az egészségügyi szolgáltatás lefedettségével kapcsolatos problémákkal. Az ellenzék azért is kritizálta, mert a szolgáltatók hálózatán belül hangsúlyos vertikális struktúrákat tart fenn.

¹¹⁴ *Id.*

¹¹⁵ Kalmanovitz szerint, aki megvédi a CCC polgári és politikai jogokkal kapcsolatos beavatkozásait, de keményen bírálja a szociális jogokkal kapcsolatos beavatkozásokat, a CCC-nek az egészséghez való jog védelmének konkrét témájában hozott határozatai a szociális biztonsági rendszer egyensúlyának megbomlását eredményezik. Különösen bírálja a CCC tutela-határozatait, amelyek az egészségügyi szolgáltatókat kötelezték a katasztrofális betegségek kezelésére szolgáló gyógyszerek vagy műtétek költségeinek fedezésére, azzal érvelve, hogy ezek egy beteg problémáját oldják meg, de milliók egészséghez való jogának veszélyeztetése árán. Kalmanovitz, *supra* note 24, at 125.

¹¹⁶ Proyecto No. 40/06 Senado (Colom.), *fenti* megjegyzés. 113.

¹¹⁷ Pastrana elnök kormányzása (1998-2002) alatt a kormány támogatott két, a Munka Törvénykönyvének reformját célzó törvénykezdeményezést, az egyiket 1998-ban, a másikat 2001-ben. Egyik kezdeményezés sem ment át a Kongresszuson. *Lásd* Juan

578 SEATTLE-I FOLYÓIRAT A TÁRSADALMI
IGAZSÁGSÁGÉRTÉKÉRT
CARR-SAUNDERS & Mauricio Santamaría, *The Political Economy of Labor Reform in
Colombia*, 22

A SZABADKERESKEDELEM ELMÉLETÉNEK KRITIKAI
VIZSGÁLATA

Documentos CEDE, elérhető a <http://economia.uniandes.edu.co/var/vw/archives/cede/documentos/d2004-22.pdf> címen.

¹¹⁸ *Lásd a 789 de 2002-es törvényt* (Kolumbia).

¹¹⁹ *Lásd id.* és annak indoklását.

¹²⁰ *Lásd id.* és annak indoklását. A 789. törvény alapjául szolgáló érvelés védelmében *lásd*: Jairo Nuñez, *Éxitos y fracasos de la reforma laboral en Colombia*, Documentos 43 CEDE (2005).

¹²¹ *Lásd* Alejandro Gaviria, *Ley 789 de 2002: ¿Funcionó o No?* 45 Documentos CEDE 1, (2004), <http://economia.uniandes.edu.co/documentocede2004-45.htm>.

¹²² *Lásd* különösen a CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-038/04; *lásd még*: S. C-1064/01.

¹²³ *Lásd* CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-038/04.

¹²⁴ *Lásd pl. a* Szociális, Gazdasági és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát (*lásd a fenti* lábjegyzetet). 6.

¹²⁵ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-038/04.

¹²⁶ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-038/04.

¹²⁷ Valójában ez a munkaügyi reform megnövelte a napi munkaidőt (így csökkentette az ebben az időszakban a többlet munkaórák értékét); megszüntette a vasárnapi munkáért járó szabadidős kompenzációt, ha ez a munka nem szokásos; szigorúbbá tette a próbaszerződések rendszerét; csökkentette a vasárnapi szokásos munkáért járó pótlékot; csökkentette az indoklás nélküli elbocsátásért járó kompenzáció összegét (miközben határozatlan idejű szerződéssel rendelkeztek); és csökkentette a tanulási szerződésekben szereplő munkaügyi garanciákat. *Hasonlítsa össze a 789 de 2002* (Colom.) törvényt, *fenti* 120. lábjegyzet, az 501990 (Colom.) törvénnyel.

¹²⁸ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-038/04.

¹²⁹ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-038/04.

¹³⁰ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-038/04.

¹³¹ *Lásd* Rodrigo Uprimny & Diana Guarnizo, *¿Es Posible una Dogmática Adecuada Sobre la Prohibición de Regresividad? Un Enfoque Desde la Jurisprudencia Colombiana* (2006. május) (a szerzőnél), investigaciones.php.

¹³² *Id.*

¹³³ *Id.*

¹³⁴ *Id.*

¹³⁵ Ezek azok a munkavállalók voltak, akik a járulékrendszerük megváltoztatása mellett döntöttek, és akikre az átmeneti rendszer nem volt érvényes.

¹³⁶ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-789/02.

¹³⁷ *Lásd általában* ARMANDO MONTENEGRO & RAFAEL RIVAS, LAS PIEZAS DEL ROMPECABEZAS. DESIGUALDAD, POBREZA Y CRECIMIENTO 223-61 (2005) (kritizálva a CCC beavatkozása az ügyben).

¹³⁸ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-789/02. Az ítélet érveinek kritikai megközelítését *lásd id.*

¹³⁹ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-1433/00.

¹⁴⁰ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-1433/00.

¹⁴¹ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-1433/00.

¹⁴² CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-1064/01.

¹⁴³ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-1064/01.

¹⁴⁴ CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-1017/03. A következő években a CCC úgy döntött, hogy a köztisztviselők fizetésének befagyasztása aránytalan intézkedéssé vált, amely nem ismeri el a bérmobilitáshoz való jogot; ahelyett azonban, hogy alkotmányellenesnek nyilvánította volna, arra kötelezte a kormányt, hogy a következő évben tartózkodjon a fizetésemelés befagyasztásától. *Lásd:* CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-931/04.

¹⁴⁵ *Lásd* CORTE CONSTITUCIONAL, S. C-931/04; S. C-789/02.

¹⁴⁶ *Lásd* CORTE CONSTITUCIONAL, S. T-436/00; S. T-568/99; S. T-230/94.

¹⁴⁷ A szociális jogok szűkebb és tágabb meghatározását lásd a *fenti* lábjegyzetben. 3.

¹⁴⁸ *Lásd Tribunal Constitucional, supra* note. 20.

¹⁴⁹ *Id.*

¹⁵⁰ A bírósági döntéseknek közvetlen emancipációs hatásuk van, amikor a társadalmi valóságot oly módon alakítják át, hogy hatékonyan védik a kisebbségek vagy más gyenge helyzetben lévő népességszociális csoportok jogait. A bírósági döntéseknek közvetett emancipációs hatásuk van, amikor - bár nem alakítják át a társadalmi valóságot - a jogokkal kapcsolatos diskurzusuk segít létrehozni vagy megerősíteni a meglévő politikai és társadalmi mozgalmakat. E megkülönböztetéshez *lásd:* MCCANN, *Supra* 14. lábjegyzet.

¹⁵¹ A stratégiai jogi érvelés, mint az ellenhegemonikus érvelés eszközeinek célokat általában, és különösen a jogok védelmét, *lásd:* JOG ÉS GLOBALIZÁCIÓ ALATTUNK, 16. lábjegyzet.

¹⁵² *Lásd* ORJUELA, 20. lábjegyzet; *Tribunal Constitucional*, 20. lábjegyzet; *The Enforcement of Social Rights*, 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, 5. lábjegyzet.

¹⁵³ OCAMPO, 22. lábjegyzet; *Agendas Económicas*, 22. lábjegyzet. 27.

¹⁵⁴ *Justicia para Todos, supra* note 2.

¹⁵⁵ JOG ÉS GLOBALIZÁCIÓ ALATTUNK, *fenti* jegyzet. 16.

¹⁵⁶ *Lásd Tribunal Constitucional, Supra* 20. lábjegyzet; *The Enforcement of Social Rights, Supra* 20. lábjegyzet. 7. lábjegyzet; *Should Courts Enforce Social Rights?*, *fenti* lábjegyzet. 5.

¹⁵⁷ ALEXIS DE TOCQUEVILLE, LA DEMOCRACIA EN AMÉRICA (Fondo de Cultura Económica, 2d. kiadás, 2001).

¹⁵⁸ A nem kormányzati szervezetek közötti nemzetközi kapcsolatokra *lásd:* César Rodríguez, *Global Governance and Labor Rights*: 22 POL. & SOC'Y N2, 203, 203- 33 (2005).

¹⁵⁹ A bírák nemzetközi hálózatairól *lásd* Ann-Marie Slaughter, *Courting the World*, 141 FOREIGN POL. 78, 78-79 (2004).